

REGULERINGSKOMMISSIE VOOR ENERGIE IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

ADVIES op eigen initiatief (BRUGEL-ADVIES-20180308-255bis)

Betreffende het beheer van het project voor de conversie van het Brusselse aardgasnet, in zijn luik betreffende de aanpassing van de binneninstallaties van de verbruikers aan rijk gas.

Opgesteld in toepassing van artikel 30bis §2 2° van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

8/03/2018

Bijlage 1 – Verslag van componenten 1 en 2 over de studie betreffende de sociaal economische impact van de conversie op Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
Overzicht
Verslag
Bijlage 2 – Verslag van component 3 over de studie betreffende de sociaal economische impact van de conversie op Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
Overzicht
Verslag

Inhoudsopgave

1	Samenvatting	4
2	Juridische grondslag.....	5
3	Voorgeschiedenis	6
4	Inleiding.....	7
5	Benadering van BRUGEL voor de behandeling van de conversieproblematiek.....	9
5.1	Verzameling van de antwoordelementen voor een adequate behandeling van de problematiek.....	9
5.1.1	De belangrijkste lessen die we kunnen trekken uit de behandeling van de conversieproblematiek in onze buurlanden.....	9
5.1.2	Analyse van de overeenstemming van het huidig wettelijk kader met de eisen van de conversieproblematiek	12
5.1.3	De belangrijkste bekommernissen van de actoren die betrokken zijn bij de gassector in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest	14
5.1.4	De initiatieven die op gewestelijk niveau werden genomen of momenteel worden genomen 15	
5.2	Uitwerking van een geïntegreerde visie op de problematiek.....	16
6	Voorstel voor het beheer van het conversieproject.....	18
6.1	Inleiding	18
6.2	Proces dat de veiligheids- en gezondheidsrisico's tot een minimum beperkt.....	18
6.3	Beschrijving van het proces	20
6.3.1	Eerste fase - Bewustmaking	20
6.3.2	Tweede fase - Controles.....	20
6.3.3	Derde fase – Oplossing van de non-conformiteiten.....	22
6.3.4	Vierde fase – Injectie van H-gas.....	23
6.3.5	Vijfde fase – Eindafstelling voor sommige apparaten	23
6.4	Gevolgen van de implementatie van het voorgestelde scenario en identificatie van de middelen om ze aan te pakken.....	23
6.4.1	Juridische aspecten.....	24
6.4.2	Sociale aspecten.....	27
6.4.3	Financiële aspecten	29
6.4.4	Logistieke aspecten	32
6.5	Samenvatting	35
7	Conclusies.....	36
8	Bijlagen:.....	37

Lijst van de illustraties

Figuur1 - Verloop van het project in Duitsland	10
Figuur2 De zone in Frankrijk waarop het probleem van de conversie van het gasnet betrekking heeft.	11
Figuur 3: Voorstel voor een scenario dat de DNG centraal stelt in de conversie	19
Figuur 4: Voorstel voor een te volgen scenario voor de conversie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.....	19
Figuur 5: Kwantificering van de potentieel kwetsbare klanten in het BHG	28
Figuur 6: Verdeling van de kosten van de conversie.....	30
Figuur 7: Vergelijking tussen de opties voor financiële steun.....	31
Figuur 8: Evaluatie van de behoeften aan werkkrachten voor het conversieproject.....	33

I Samenvatting

In dit advies beveelt BRUGEL de gewestelijke overheden concrete acties aan voor de omkadering van het gasconversieproject in zijn luik betreffende de binneninstallaties op gas van de gebruikers van het Brusselse gasdistributienet. Om die acties te financieren, stelt BRUGEL voor enerzijds een beroep te doen op de distributietarieven en anderzijds op de tariefsaldi, evenals een spreiding over 5 jaar om het gewicht van de conversie in de factuur van de Brusselse eindklanten te verlichten.

BRUGEL adviseert meer bepaald:

- SIBELGA aan te stellen als coördinator van het conversieproject en operator voor de steun aan kwetsbare klanten, met toekenning van de vereiste financiële middelen om deze rollen te vervullen. Die aanstelling omvat ook de opdracht om de netgebruikers intensief te informeren en te sensibiliseren;
- SIBELGA de opdracht toe te vertrouwen de netgebruikers en de erkende technici organisatorisch te ondersteunen, door het 'web based' coördinatieplatform voor de controles van het gedeelte vóór de meter te installeren en te beheren;
- het wettelijk kader aan te passen om de eigenaar, verhuurder of bewoner aan te duiden als verantwoordelijke om zijn binneninstallaties/apparaten te laten controleren en, eventueel, de vereiste aanpassingen te laten uitvoeren. Die bepaling zou moeten worden aangevuld met de mogelijkheid voor de huurder om de huur op te schorten, in te definiëren welbepaalde omstandigheden, wanneer de eigenaar zijn verantwoordelijkheden in het kader van de conversie niet adequaat opneemt. Tegelijk zou de huurder verantwoordelijk zijn voor het laten controleren en eventueel aanpassen van zijn installaties/apparaten;
- de kwetsbare eigenaars-bewoners financiële steun te verlenen die zal worden toegekend op basis van het SST-statuut of op basis van objectieve criteria in verband met het inkomen van de gezinnen, geval per geval geanalyseerd door SIBELGA. Het budget voor deze steun zou worden vergaard via de tarieven, met een geraamde enveloppe van 50 miljoen euro;
- het wettelijk kader aan te passen om de EPB-reglementering te verruimen en er het volgende in op te nemen
 - (1) de controle van de veiligheid van de gastoevoer,
 - (2) de andere gedecentraliseerde apparaten,
 - (3) een erkenning voor de technici die interventies uitvoeren op de andere types apparaten.Bovendien wordt voorgesteld ervoor te zorgen dat de sector de beperking op het CERGA-label opheft om de betrokken technici toe te laten de door derden geplaatste installaties te certificeren;
- het voorgestelde proces in 5 fasen te volgen en dat voorziet om, in geval van een ernstig en onmiddellijk gevaar, ofwel de verzegeling aan te brengen om de installatie/het apparaat te isoleren als dat mogelijk is, ofwel het aansluitingspunt af te sluiten als het onmogelijk is de installatie/het apparaat te isoleren.

2 Juridische grondslag

Krachtens artikel 30bis, §2, van de elektriciteitsordonnantie¹ is BRUGEL belast met:

2° op eigen initiatief of op vraag van de Minister of de Regering, het uitvoeren van onderzoeken en studies of het geven van adviezen, betreffende de elektriciteits- en gasmarkt.

In overeenstemming met deze bepaling wordt dit ontwerpadvies op initiatief van BRUGEL geformuleerd om de bevoegde overheden een geïntegreerde visie voor de behandeling van de conversieproblematiek voor te leggen. Dit advies houdt rekening met de verschillende initiatieven die de Regering heeft genomen of die momenteel door Leefmilieu Brussel en de gasoperatoren worden gerealiseerd. De voorgestelde maatregelen houden ook rekening met de voorstellen die BRUGEL heeft verzameld tijdens de consultaties die daartoe werden georganiseerd.

¹ Ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

3 Voorgeschiedenis

De productie- en exportniveaus van aardgas met lage calorische waarde van Nederland zijn belangrijk voor de organisatie en werking van de Brusselse aardgasmarkt. BRUGEL volgt deze problematiek dus als meer dan 10 jaar op en hij is nog belangrijker geworden sinds Nederland heeft beslist de export van dit type gas geleidelijk te verminderen en stop te zetten in 2030.

In een eerste fase bestond deze opvolging enerzijds uit de deelname en bijdrage aan de verschillende werkgroepen die specifiek voor deze thematiek waren opgericht, zowel op federaal als op gewestelijk niveau. Anderzijds maakte BRUGEL de publieke overheden in deze fase al attent op het belang van deze problematiek en de bijzondere aandacht die eraan moet worden besteed en dit door middel van de verleende adviezen over de door SIBELGA ingediende investeringsplannen gas en de jaarverslagen van BRUGEL over de werking van de kleinhandelsmarkt voor elektriciteit en aardgas.

In een tweede fase werd de opvolging verzekerd dankzij de samenwerking met studie bureaus voor het uitvoeren van specifieke studies, de organisatie van consultaties met diverse marktactoren die bij de thematiek betrokken zijn om hun opmerkingen en bijdragen te verzamelen bij het zoeken naar oplossingen voor het beheer van de thematiek op Brussels niveau. Het doel was adviezen op eigen initiatief te formuleren voor de publieke overheden, op basis van de resultaten die tijdens de consultaties werden verzameld en de lessen die uit de verschillende studies werden getrokken.

Meer concreet is het eerste luik gebaseerd op, enerzijds, deze drie door BRUGEL bestelde studies:

- “*Juridische studie betreffende de taken en verantwoordelijkheden van de actoren die betrokken zijn bij de conversie van L- naar H-gas*” [Studie 17 – Publicatie op de website];
- “*Stand van zaken van de verschillende initiatieven genomen in de buurlanden van België voor de conversie van de arm gas naar rijk gas*” [Studie 15 – Publicatie op de website].

Tijdens de uitvoering van deze studies vonden er consultaties plaats, bestaande uit bilaterale ontmoetingen met de marktactoren. Daarna werd een meer formele en publieke consultatie georganiseerd door de publicatie van het ontwerp van advies en de uitnodiging aan het publiek om zijn opmerkingen hierover door te geven tussen 10 april 2017 en 8 mei 2017. Na deze consultatie en rekening houdend met de geformuleerde opmerkingen, werd het eerste advies op eigen initiatief van BRUGEL gepubliceerd op 16 juni 2017.

Het tweede luik, dat uitmondt in dit advies, is gebaseerd op de elementen van het eerste advies maar ook op de resultaten van de aanvullende door BRUGEL bestelde studie:

- “*Evaluatie van de sociaaleconomische impact van de conversie op het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (3 percelen)*”.

Tijdens dit tweede luik werd opnieuw voorrang gegeven aan de consultatie van de betrokken actoren tijdens de studiefase voorafgaand aan het ontwerpadvies. Er vond opnieuw een, dit keer beperkte, consultatieronde plaats tussen 19 januari 2018 en 26 januari 2018 over een ontwerp van advies betreffende de aanbeveling van een geïntegreerd behandelingsscenario voor de conversieproblematiek.

4 Inleiding

De problematiek van de bevoorradingszekerheid voor gas is een belangrijke uitdaging voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, vooral sinds de Nederlandse overheid heeft bevestigd dat ze de export van arm gas geleidelijk wil stopzetten vanaf 2020. Als gevolg van deze beslissing werden de Technische, Juridische en Financiële commissies van SYNERGRID gereactiveerd om deze problematiek te onderzoeken. Op basis van de werkzaamheden van deze commissies heeft SYNERGRID een scenario in meerdere fasen voorgesteld waarin de conversie van het net in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt gestart in 2020 en voltooid zou moeten zijn voor 2024.

In het kader van deze planning heeft de Regering de minister van Energie belast met het formuleren van voorstellen voor de conversiemodaliteiten voor de installaties van de gebruikers en specifieke voorstellen van antwoorden op de technische, juridische, economische, sociale en ecologische uitdagingen van deze conversie. In haar brief van 13 juli 2016 aan BRUGEL benadrukte de minister dat *“de keuzes die zullen worden gemaakt, tot doel zullen hebben eerst en vooral de hoogste graad van voorzorg te garanderen inzake de veiligheid van de binneninstallaties”*².

In het kader van zijn opdracht inzake advies aan de Regering had BRUGEL al herhaaldelijk het belang en de dringendheid van de implementatie van een geïntegreerde visie voor het conversieproject benadrukt. Het beoogde doel was een wettelijk kader voor de conversie in te voeren om de rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende betrokken actoren te definiëren, een operationele methodologie uit te werken voor de te ondernemen acties voor de binneninstallaties van de klanten en de financieringsmodaliteiten van dit project te bepalen.

De door BRUGEL ingeroepen dringendheid houdt rekening met de materieel beschikbare tijd voor de conversie die, hoewel hij beperkt lijkt, een mogelijkheid lijkt te bieden voor de goedkeuring en implementatie van de nodige maatregelen om de conversiewerkzaamheden met maximale veiligheid voor de Brusselse verbruikers te laten verlopen.

Om aan de implementatie van een geïntegreerde visie voor de behandeling van deze problematiek bij te dragen, heeft BRUGEL meerdere initiatieven genomen waaronder gerichte studies en gesprekken met de verschillende betrokken partijen en dit in verschillende stadia van de denkoefening. Hiermee werd beoogd de antwoordelementen voor de juridische, technische, economische, financiële, sociale en ecologische aspecten van de omschakeling van L-gas naar H-gas te verzamelen, waarbij rekening moest worden gehouden met de veiligheid van personen.

In zijn vorige advies (zie BRUGEL-ADVIES-20170616-244³) had BRUGEL de eerste antwoordelementen voor een goed geïnformeerde behandeling van deze problematiek al aangebracht. De analyse van het toepasselijk wettelijk kader en de rollen en verantwoordelijkheden van de betrokken actoren heeft aangetoond dat het noodzakelijk is het bestaande wettelijke en reglementaire kader te versterken om de vastgestelde lacunes in te vullen. Bovendien is uit deze analyse gebleken dat de overheden en alle actoren van de gasmarkt voorzichtigheid aan de dag moeten leggen bij de behandeling van deze problematiek, om te vermijden dat ze aansprakelijk worden gesteld wegens nalatigheid. Rekening houdend met de resultaten van deze juridische analyse had BRUGEL in zijn advies

² Brief van de minister van Energie van 13 juli 2016 die BRUGEL op de hoogte bracht van de beslissingen van de Regering, genomen in de zitting van 23 juni 2016, en BRUGEL vroeg er het nodige gevolg aan te geven.

³ Advies van BRUGEL betreffende de problematiek van de conversie van het Brusselse aardgasnet en de aanpassing van de binneninstallaties van de verbruikers om met rijk gas te kunnen werken, gepubliceerd op 16 juni 2017

gewezen op de noodzaak van een voorafgaande, veilige en verplichte controle van de binneninstallaties van de gebruikers.

Daarna werd de kwestie bestudeerd in het licht van de sociaal-economische aspecten van de conversie. Het doel was de kosten van en de financieringsmiddelen voor de controle-, afstellings- en aanpassingswerken aan de binneninstallaties van Brusselse klanten te evalueren, de impact op en de beste behandeling betreffende kwetsbare klanten te identificeren en ten slotte de impact op de goede algemene werking van de gasmarkt te meten. Het idee was de beste begeleidingsmaatregelen voor het conversieproject te identificeren en te kiezen die rekening houden met de hierboven vermelde aspecten.

Op basis van de resultaten van deze multidisciplinaire analyse en talrijke consultaties van de bij de conversie betrokken actoren, stelt BRUGEL in dit advies een visie voor, uitgewerkt in concrete acties, voor een adequate en geïntegreerde behandeling van de conversieproblematiek. Deze acties zijn gebaseerd op maatregelen waarmee de Regering al rekening heeft gehouden, meer bepaald inzake de opdrachten die aan SIBELGA werden toevertrouwd, de aanpassing van de EPB-reglementering en de initiatieven van de gasoperatoren. Het gaat dus om middelen om de maatregelen voor de veiligheid van de gasverbruikers beter te consolideren door zich te baseren op eenmalige of structurele systemen die al bestaan of momenteel door SIBELGA, het BIM en de Regering worden uitgewerkt. BRUGEL, dat een inspiratiebron was voor deze maatregelen, wil met dit advies deze systemen versterken in de aanloop naar de conversie om de Brusselse gebruikers een hoog niveau van veiligheid te garanderen.

Om de leesbaarheid van het advies te bevorderen, vonden we het belangrijk niet alle antwoordelementen uit de bestelde studies over te nemen maar eerder te focussen op de antwoordelementen die het meest relevant en coherent zijn ten opzichte van de principes waarop dit advies is gebaseerd. Voor een meer volledig overzicht verzoeken we de lezer de studies te raadplegen die ook in hun geheel werden gepubliceerd.

5 Benadering van BRUGEL voor de behandeling van de conversieproblematiek

Om een juist beeld te krijgen van de conversieproblematiek heeft BRUGEL eerst, tijdens bilaterale gesprekken, de mening van de verschillende spelers over de behandeling van het conversieproject gevraagd. Naast de risico's van een niet-geïntegreerde benadering voor de behandeling van de problematiek, vonden de actoren het vooral noodzakelijk de rollen en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen te identificeren en de financieringsmiddelen die in voorkomend geval zouden worden gebruikt, te verduidelijken. Rekening houdend met die bekommernissen heeft BRUGEL meerdere initiatieven genomen, meer bepaald gerichte studies en consultaties van de betrokken partijen in elk belangrijk stadium van de denkoefening over de problematiek. Het doel van BRUGEL was de bevoegde overheden een geïntegreerde visie op de gehele problematiek voor te leggen en de uitwerking ervan in concrete acties op basis van duidelijke criteria voor operationele en financiële haalbaarheid en rechtvaardigheid. In die context beschrijft dit hoofdstuk de basisprincipes die de visie van BRUGEL hebben bepaald en de antwoordelementen waarop deze visie is gebaseerd.

5.1 Verzameling van de antwoordelementen voor een adequate behandeling van de problematiek.

Diverse bronnen hebben bijgedragen tot de denkoefening van BRUGEL, die is uitgemond in het geheel van antwoordelementen dat in dit advies wordt voorgesteld. Ze worden hieronder besproken.

5.1.1 De belangrijkste lessen die we kunnen trekken uit de behandeling van de conversieproblematiek in onze buurlanden

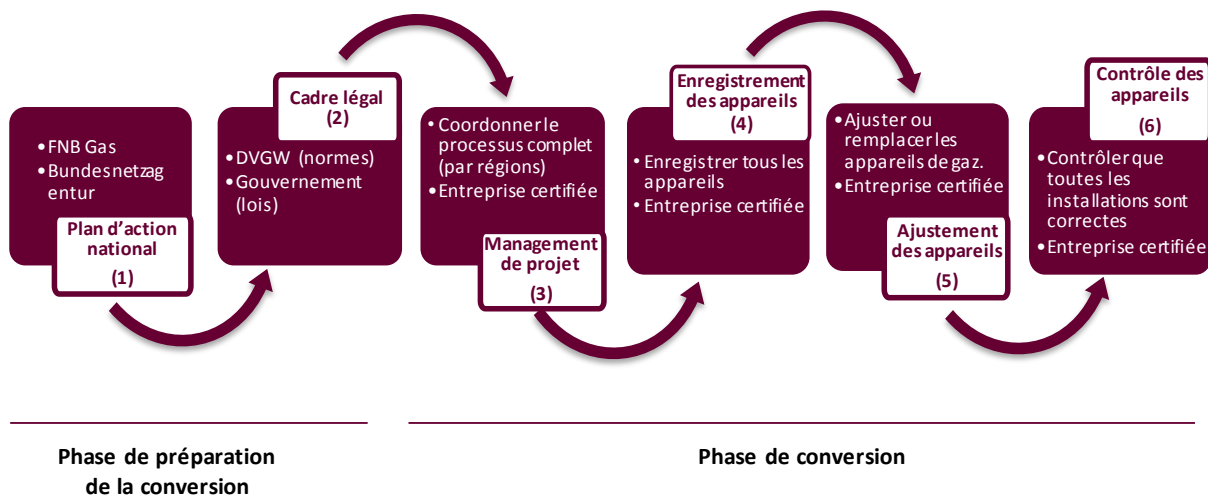
De beslissing van Nederland om de extractie van aardgas met laag calorisch vermogen uit de gasvelden van Groningen te verminderen en de export stop te zetten vanaf 2030 heeft een impact op de bevoorrading in de landen die dit type gas invoeren, namelijk Duitsland, Frankrijk en België.

Deze landen hebben nu twee aparte aardgasnetten, een voor rijk en een voor arm gas. De gasinstallaties die op deze netten zijn aangesloten, kunnen in sommige gevallen niet correct functioneren wanneer van het ene naar het andere type gas wordt overgegaan, ten minste niet zonder een adequate interventie. Met het oog op deze stopzetting moeten deze landen dus projecten starten om grootschalige conversiewerkzaamheden voor te bereiden, die zowel werken aan de transmissie- en distributienetten als bij de gebruikers omvatten.

Duitsland

Het geval van Duitsland verdient bijzondere aandacht. Nederland zal immers vanaf 1 oktober 2019 de bevoorrading van Duitsland met L-gas geleidelijk aan verminderen om ze definitief stop te zetten in 2029. In Duitsland is het conversieproces het verst gevorderd; het doel is het volledige Duitse L-gasnet om te zetten in een H-gasnet; 5.452.000 apparaten op gas zijn hierbij betrokken. De eerste proefprojecten voor de conversie werden aangekondigd in 2013 en uitgevoerd in 2015.

De figuur schetst het verloop van de conversie in Duitsland in 6 grote stappen.

Figuur 1 - Verloop van het project in Duitsland

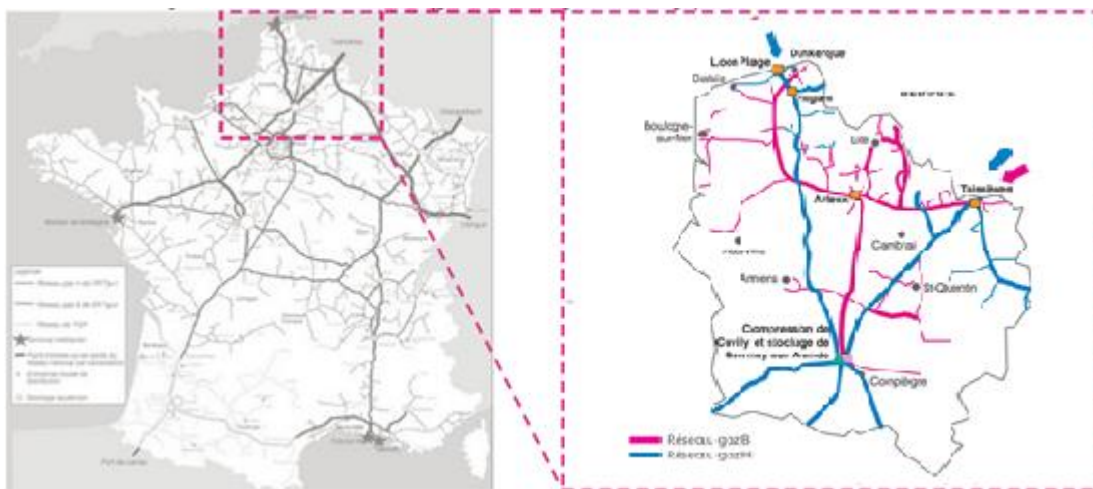
Bij de analyse van de ervaringen werden enkele markante feiten vastgesteld:

- De energiewet werd aangepast om er specifieke bepalingen met betrekking tot de conversie in op te nemen. Enkele daarvan zijn (1) het feit dat de eindklant toegang moet geven tot de woning voor de werken in verband met de conversie en dat de distributienetbeheerder de aansluiting op het net kan weigeren op het moment van de effectieve overschakeling naar H-gas als de installaties van de klant die aanpassingen vereisten niet werden aangepast (2) het feit dat de kosten verbonden met de aanpassing van de aansluitingen, de installaties van de eindklant en de gasapparaten van de eindklant moeten worden gedekt door de distributienetbeheerders, (3) het feit dat de eindklant tot 100 euro terugbetaald kan krijgen voor elke nieuwe installatie die hij voor de conversie vervangt en die niet meer hoeft te worden aangepast.
- De distributienetbeheerder wordt aangesteld als verantwoordelijke voor de coördinatie van de conversie. Hij heeft ook opdrachten met betrekking tot de informatie over de conversie.
- Het samenwerkingsakkoord tussen de Duitse gasnetbeheerders, een bindend document, werd gewijzigd om er een contractueel kader aan toe te voegen dat de samenwerking tussen de netbeheerders in het kader van de conversie mogelijk maakt. Dit document formuleert onder meer de principes voor het bepalen van de kosten in het kader van de conversie en bepaalt dat ze noodzakelijk en redelijk moeten zijn en dat wanneer er meerdere mogelijkheden zijn, standaard de goedkoopste optie wordt gekozen. De kosten moeten worden gedocumenteerd en aan de regulator gerapporteerd.
- Er werd een specifieke taks ingevoerd die, sinds januari 2017, door alle gasverbruikers op het gehele Duitse grondgebied wordt betaald. De kosten van de interventies op de netten zelf of andere kosten die zijn opgenomen in de investeringsplannen, worden niet gedekt door deze taks.
- Systematische controle en overzicht van de gegevens van alle gasinstallaties.

De benadering die in Duitsland wordt gehanteerd, heeft kenmerken die het mogelijk maken de conversie gecontroleerd te beheren en de risico's voor de netgebruikers tot een minimum te beperken.

Frankrijk

Het L-gas waarmee Frankrijk wordt bevoorrad, is afkomstig van Nederland en wordt doorheen België vervoerd, van de opslagzone van Gournay-sur-Aronde of van de verschillende conversiestations in Duinkerke. Dit gas wordt in het noorden van Frankrijk verdeeld. Het wordt door ongeveer 1,3 miljoen klanten gebruikt, onder wie ongeveer 8.000 industriële klanten, en vertegenwoordigt ongeveer 12% van het Franse aardgasverbruik (zie figuur 2).

Figuur2 De zone in Frankrijk waarop het probleem van de conversie van het gasnet betrekking heeft.

Aangezien het L-gas voornamelijk door België wordt vervoerd, zal Frankrijk hinder ondervinden van de vermindering van de export uit Nederland vanaf 2024 tot de volledige stopzetting in 2030 en moet het bijgevolg conversieprojecten voor zijn gasnetten uitwerken.

De Franse wet betreffende de energietransitie van 18 augustus 2015 voorziet dat wanneer de aard van het gas dat in de transmissienetten wordt vervoerd, wordt gewijzigd om redenen in verband met de bevoorradingszekerheid van het grondgebied, de beheerders van de aardgastransmissienetten (TNB gas) de noodzakelijke maatregelen moeten treffen om de goede werking en het evenwicht van de netten, de continuïteit van de transmissie- en leveringsdienst voor aardgas en de veiligheid van goederen en personen te garanderen.

In het kader hiervan werd op 25 maart 2016 een decreet goedgekeurd dat de conversie van de netten met arm gas omkadert. Met dit decreet wordt een coördinatiecomité opgericht dat onder meer bestaat uit overheden, vertegenwoordigers van de leveranciers, vertegenwoordigers van de gasnetbeheerders, fabrikanten van uitrusting en professionals uit de gasector, consumentenverenigingen enz. Dit comité bepaalt de prioriteiten en de verschillende oriëntaties en ziet toe op de naleving van de conversieplanning.

Het plan voor de conversie van L-gas naar H-gas, dat de naam 'projet Tulipe' kreeg, werd goedgekeurd en zal worden uitgevoerd tussen 2016 en 2029. De namen van de betrokken gemeenten werden per besluit van 10 juli 2017 meegedeeld, de eerste proeffasen worden opgestart in 2018 en in 2021 start de uitrolfase.

De distributienetbeheerders zijn verantwoordelijk voor het beheer van de conversieprocedure. De kosten van de controles en de afstelling van de apparaten zullen via de tarieven door alle aardgasverbruikers worden betaald.

Conclusies

Op basis van de informatie uit de studie trok BRUGEL de volgende belangrijke conclusies:

- De buurlanden hebben, elk naargelang de omvang van de conversie, concrete maatregelen getroffen om de conversieoperatie bij de gasgebruikers en de financiering ervan in goede banen te leiden;
- De dringendheid van het invoeren van een aangepast wettelijk en reglementair kader voor de conversie;
- De noodzaak één actor aan te stellen die verantwoordelijk zal zijn voor het beheer van het volledige conversieproject, om een gecontroleerde uitvoering van het proces te garanderen;
- De noodzaak snel een methodologie voor gecoördineerde communicatie naar de verbruikers over het conversieproces op te stellen en te implementeren;
- De noodzaak een register met informatie over de gasapparaten op te stellen, met respect voor de persoonsgegevens;

5.1.2 Analyse van de overeenstemming van het huidig wettelijk kader met de eisen van de conversieproblematiek

In zijn bovenvermelde advies was BRUGEL tot het besluit gekomen dat de overheden en alle actoren van de gasmarkt, onafhankelijk van de toepasselijke wettelijke en reglementaire bepalingen, voorzichtigheid aan de dag zullen moeten leggen om te vermijden dat ze aansprakelijk worden gesteld voor schuldig verzuim.

Vertrekkende van dit principe had BRUGEL benadrukt dat in de eerste plaats de eindklanten naar behoren zouden moeten worden geïnformeerd in eenvoudige en begrijpelijke taal. Die informatieverplichting geldt voor verschillende betrokkenen, ongeacht of ze voortvloeit uit een wettelijke bepaling of meer algemeen uit het voorzorgsprincipe. BRUGEL kwam dan ook tot het besluit dat de verantwoordelijkheden van iedereen goed moeten worden afgebakend, niet alleen tussen overheid en privésector, maar ook op elk bevoegdheidsniveau.

In toepassing van ditzelfde voorzorgsprincipe had BRUGEL de noodzaak benadrukt erop toe te zien dat de gasapparaten bij de eindklanten die vandaag met L-gas worden bevoorrad, integraal worden gecontroleerd (inclusief verluchting en ventilatie) en, in voorkomend geval, aangepast, vooraleer de conversie naar H-gas wordt uitgevoerd op het distributienet waarop ze zijn aangesloten.

Uit de analyse van het huidig wettelijk kader in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is gebleken dat elke actor een andere, directe of indirecte rol heeft in de conversie:

- **de overheden en BRUGEL** zijn verplicht te **communiceren**. Dat geldt ook voor de leveranciers;
- **BRUGEL** is bovendien verplicht **adviezen te formuleren om de Regering en overheden verduidelijking te bieden** in dit domein;
- **de DNG is verplicht over conforme gasapparaten te beschikken**, op een geschikte plaats, in een gezonde woning, onderhouden en gecontroleerd overeenkomstig de wettelijke voorschriften inzake gezondheid en inzake EPB;
- de prerogatieven van de **DNB** zijn voornamelijk beperkt tot preventieve acties die enkel worden ondernomen om **de veiligheid, de betrouwbaarheid of de efficiëntie van het net te waarborgen**.
- **de Regering** is verplicht (via specifieke instellingen) **de veiligheid en de gezondheid van de gasinstallaties van de DNG te controleren** en de periodieke controles te volgen; en

De regering beschikt dus over bevoegdheden inzake de eisen op het vlak van veiligheid, gezondheid en uitrusting van woningen, zoals opgenomen in de Brusselse Huisvestingscode⁴.

Uit het voorgaande volgt dat de Directie Gewestelijke Huisvestingsinspectie van de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel tot taak heeft de naleving te controleren van:

- de verplichte elementaire veiligheid, die minimale normen omvat met betrekking tot het gas en de verwarming;
- de verplichte elementaire veiligheid, die minimale normen omvat met betrekking tot de ventilatie;

⁴ 'TITEL III. - DE INSTRUMENTEN VAN HET HUISVESTINGSBELEID

HOOFDSTUK I. - Verplichtingen inzake veiligheid, gezondheid en uitrusting van de woningen

Art. 4. § 1. Onverminderd artikel 2 van afdeling 2 van hoofdstuk 2 van Titel VIII van Boek III van het Burgerlijk Wetboek en de uitvoeringsbesluiten hiervan, moeten de woningen voldoen aan de onderstaande verplichtingen:

1° de verplichte elementaire veiligheid, die minimale normen omvat met betrekking tot de stabiliteit van het gebouw, de elektriciteit, het gas en de verwarming;

2° de verplichte elementaire gezondheid, die minimale normen omvat met betrekking tot de vochtigheid, de giftigheid van de materialen, de parasieten, de verlichting, de verluchting, de riolering, alsook de vorm van het gebouw inzake minimale oppervlakte, hoogte van de vertrekken en toegang tot de woning;

3° de verplichte elementaire uitrusting, die minimale normen omvat met betrekking tot het koud water, het warm water, de sanitaire installaties, de elektrische installatie, de verwarming, alsook de vereiste vooruitrusting waarop uitrustingen aangesloten kunnen worden om te koken.

Onverminderd artikel 135, § 2, van de nieuwe gemeentewet, stelt de Regering de inhoud van deze verschillende verplichtingen vast.

§ 2. De Regering kan aanvullende of specifieke verplichtingen vaststellen voor sommige categorieën van woningen, onverminderd de voorschriften van afdeling 2 van hoofdstuk II van Titel VIII van Boek III van het Burgerlijk Wetboek en de uitvoeringsbesluiten hiervan.

Art. 6. De Gewestelijke Inspectiedienst van het Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft als taak te controleren of de criteria inzake veiligheid, gezondheid en uitrusting van de in artikel 4 bedoelde woningen worden nageleefd en de in artikel 9 bedoelde conformiteitscontroleattesten af te leveren. (Wij onderstrepen.)

- de verplichte elementaire uitrusting, die minimale normen omvat met betrekking tot de elektrische installatie, de verwarming, alsook de vereiste vooruitrusting waarop kooktoestellen aangesloten kunnen worden.

Bij een conversie is het ook belangrijk dat alle voornoemde installaties, maar ook de ventilatie, aan de elementaire veiligheidsnormen voldoen. In dit opzicht is voor de Regering eveneens een taak weggelegd.

Uitgaande van deze vaststelling en met toepassing van het voorzorgsprincipe, besloot BRUGEL dat:

- voor de conversie van de netten en alle te ondernemen acties in het privaat gedeelte (stroomafwaarts van de meter) het bestaande wettelijke en reglementaire kader moet worden herzien en aangevuld;
- het onderzoek van de verantwoordelijkheden van de verschillende actoren en de toename van deze verantwoordelijkheden aantoont dat het noodzakelijk is de verantwoordelijkheid voor de coördinatie van de conversie aan één enkele speler toe te vertrouwen en dat dit alleen de distributienetbeheerder kan zijn.

Rekening houdend met de veiligheid en het voorzorgsprincipe stelt BRUGEL in dit advies concrete juridische maatregelen voor om een geslaagde en gecontroleerde conversie te kunnen uitvoeren.

5.1.3 De belangrijkste bekommernissen van de actoren die betrokken zijn bij de gasector in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Zoals reeds vermeld heeft BRUGEL eerst en vooral de actoren geraadpleegd die bij het conversieproject betrokken kunnen zijn, in elke belangrijke fase van zijn denkoefening over de behandeling van deze problematiek (zie voorgeschiedenis).

Het belangrijkste dat we uit deze consultaties hebben geleerd, kan als volgt worden samengevat:

- de dringende noodzaak het wettelijk kader aan te passen, om de rol en verantwoordelijkheden van elke actor duidelijk te definiëren, met name betreffende de controle van de veiligheid van de installaties, de kwalificatie-eisen voor de technici voor de controleoperaties en het oplossen van de non-conformiteiten, evenals de eventuele financieringsmiddelen;
- de noodzaak efficiënte maatregelen te nemen om het huidige gebrek aan gekwalificeerde medewerkers op te vangen en de prijzen van de controleoperaties en het oplossen van de non-conformiteiten beperkt te houden;
- de noodzaak bepaalde categorieën gebruikers die zich in een kwetsbare situatie kunnen bevinden ten opzichte van de eisen van de conversieoperaties te helpen;

- de risico's, in de gehele waardeketen, verbonden met het afsluiten van de gastoevoer van de gebruikers die niet over een conformiteits- en compatibiliteitsattest voor rijk gas zouden beschikken.

5.1.4 De initiatieven die op gewestelijk niveau werden genomen of momenteel worden genomen

In het kader van de denkoefening over de conversieproblematiek heeft BRUGEL de verschillende initiatieven van de betrokken actoren of de Brusselse Regering met aandacht gevolgd. BRUGEL wil inderdaad oplossingen voorstellen die aansluiten bij de hervormingen of maatregelen die momenteel in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden geïmplementeerd.

Sommige partijen die bij de conversieproblematiek betrokken zijn, meer bepaald SIBELGA en Leefmilieu Brussel, delen de visie van BRUGEL, die gebaseerd is op de noodzaak een hoge graad van veiligheid te verzekeren vóór de overschakeling naar rijk gas, echter niet. Voor deze actoren moet de gepaste behandeling van deze problematiek objectief worden bepaald aan de hand van de resultaten van de risicoanalyses van de conversie om maatregelen voor te stellen die in verhouding zijn tot de vastgestelde risico's en de economische evaluaties van deze verschillende maatregelen. Op basis van de door SIBELGA uitgevoerde evaluaties stellen deze partijen voor de maatregelen die rechtstreeks verband houden met de conversie los te koppelen van de maatregelen die betrekking hebben op de veiligheid van de gasinstallaties in het algemeen. Volgens deze partijen vereist een voorafgaande controle van alle installaties enkele diepgaande wettelijke aanpassingen van de wetgeving die niet verenigbaar zijn met de conversieplanning. In die optiek worden momenteel meerdere maatregelen getroffen. Sommige daarvan zijn eenmalig en verbonden met de voorbereiding van het conversieproject en andere zijn structureel om de CO-vergiftigingsrisico's te verminderen volgens de bronnen die door de hiervoor genoemde risicoanalyses werden geïdentificeerd.

Deze maatregelen zijn al opgenomen in de teksten die werden goedgekeurd of momenteel het goedkeuringstraject doorlopen:

- de wetgeving op de residentiële huurovereenkomst;
- de EPB-reglementering (besluit verwarming) die momenteel aan de gewestelijke adviesorganen wordt voorgelegd;
- de gas- en elektriciteitsordonnanties worden binnenkort in derde lezing aan de Regering voorgelegd, na goedkeuring door het Parlement.

Deze partijen wijzen bovendien op de, reeds door BRUGEL geïdentificeerde, risico's in geval van een verplichte voorafgaande controle van alle installaties van de gebruikers:

- het risico van afsluitingen wegens niet-voorlegging van de conformiteits- en compatibiliteitsattesten voor de installaties en de gezondheids- en operationele risico's (opening/afsluiting van een groot aantal meters);
- het risico dat de communicatie betreffende het conversieproces en de bijbehorende verplichtingen ingewikkelder wordt, vooral voor een kwetsbaar publiek;
- het risico van misbruik door technici of fabrikanten bij de vervanging van de apparaten of de werkzaamheden voor het in orde brengen van de installaties en het risico dat de prijzen van

de controles en het materiaal stijgen als gevolg van de snelle en in de tijd beperkte toename van de vraag;

- het risico van een tekort aan CERGA-technici en technici voor EPB-verwarmingsetels voor de controleoperaties die zijn gepland tussen 2019 en 2022.

In die optiek stelde men zich vragen over de verantwoordelijkheid van de overheid in verband met de risico's van een voorafgaande controle van alle installaties ten opzichte van de reële risico's die de conversie met zich meebrengt. Voor Leefmilieu Brussel moet het antwoord op het risico in verband met het gas structureel zijn en mag het niet aan de strakke conversieplanning worden gekoppeld omdat de huidige maatregelen (dichtheidscontroles bij de indienststelling en bij elke heropening van de meter, odorisatie van het gas, interventiedienst gasgeur van SIBELGA enz.) al doeltreffend zijn en volstaan om het risico in het kader van de conversie onder controle te houden. Bovendien zouden de federale overheden, in het kader van hun bevoegdheden, kunnen bijdragen aan de structurele vermindering van het gasrisico, namelijk door ervoor te zorgen dat de dichtheidscontrole vaker wordt uitgevoerd, in het bijzonder bij de verkoop van het vastgoed, naar het voorbeeld van wat is voorzien voor de elektrische installaties.

BRUGEL kan de implementatie van al deze maatregelen, die tot doel hebben de veiligheid van de gasgebruikers aanzienlijk te verhogen, alleen maar steunen. BRUGEL meent niettemin dat deze maatregelen ook kunnen worden versterkt (met name voor de controle van gastoevoerleidingen) en geïmplementeerd vóór de conversie. Deze keuze wordt, zoals reeds gezegd, bepaald door het voorzorgprincipe, rekening houdend met het niet-bestaan van een kadaster en de exacte lokalisatie van de gasapparaten waarvan al werd vastgesteld dat ze niet correct werken, apparaten die niet op de Belgische markt zouden mogen zijn, apparaten die ongeschikt zijn voor rijk gas of ongeschikt werden gemaakt door afstellingen die erop werden uitgevoerd om aan de door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest opgelegde milieucriteria te voldoen.

5.2 Uitwerking van een geïntegreerde visie op de problematiek

In zijn reflectie over deze problematiek is BRUGEL, naast de hierboven besproken antwoordelementen, uitgegaan van de volgende basisprincipes:

- **Een 'User-centric' benadering:**

De 'user-centric' benadering die erin bestaat de eindgebruiker centraal te stellen in de verschillende analyses van de operationele haalbaarheid en de financiële, milieu- en maatschappelijke gevolgen. In die zin bevatten de voorgestelde acties in dit advies een belangrijk luik voor de bescherming van de kwetsbare gebruikers. Bovendien steunt het onderliggende uitrolproces van de conversieoperaties van de binneninstallaties hoofdzakelijk op de sensibilisering van de gebruikers, met concrete begeleidingsmaatregelen.

- **Consultatie- en transparantiebenadering:**

Zoals hierboven *vermeld*, heeft BRUGEL bij de behandeling van de problematiek de verschillende marktactoren systematisch geraadpleegd. Zijn ontwerpen van adviezen en studies werden telkens gepubliceerd en er werden meerderen overlegvergaderingen georganiseerd met de actoren.

- **Coherente, geïntegreerde en pragmatische maatregelen:**

De visie die BRUGEL voorstelt in dit advies is uitgewerkt in een geheel van concrete acties en maatregelen. Voor de keuze van deze maatregelen uit het geheel van maatregelen dat werd geïdentificeerd in de bij externe studie bureaus bestelde studies, heeft BRUGEL zich gebaseerd op de volgende drie belangrijke criteria:

➤ **Operationele haalbaarheid:**

Het gaat erom enkel de maatregelen te weerhouden die gemakkelijk te implementeren zijn (met name op technisch en organisatorisch vlak), efficiënt ten opzichte van de verwachte resultaten en verenigbaar met de planning van het conversieproject.

➤ **Financiële impact:**

Op basis van de kostenevaluatie van de werkzaamheden voor de controle en de aanpassing van de binneninstallaties van de gebruikers, de keuze van de te financieren werkzaamheden, de personen die van steun genieten, werden de financieringsmiddelen beoordeeld ten opzichte van de financiële impact op de energiefactuur van alle gasverbruikers in Brussel. Deze financieringswijze werd ook geëvalueerd op basis van het haalbaarheids criterium, de ervaringen in de buurlanden en de beschikbaarheid van de tariefsaldi.

➤ **Gelijkheid:**

Om de in het advies voorgestelde keuzes te maken heeft BRUGEL rekening gehouden met het criterium van de gelijkheid tussen de gebruikers. De verbruikers voor wie BRUGEL voorstelt de conversieoperaties van hun installaties te financieren, zijn zij die al werden geïdentificeerd, meer bepaald via een onweerlegbaar specifiek statuut, of zij die als zodanig kunnen worden gekwalificeerd na analyse van hun dossier (sociaal onderzoek). Voor deze laatste categorie beveelt BRUGEL een progressieve financiering aan, afhankelijk van de inkomens van de gezinnen.

Om coherente, pragmatische en geïntegreerde maatregelen uit te werken, heeft BRUGEL zich bovendien gebaseerd op initiatieven die momenteel al worden uitgevoerd, meer bepaald de sensibiliseringscampagne voor de verbruikers, de bereidheid van de Regering om de kosten van kwetsbare klanten te betalen, de aanpassing van de EPB-reglementering en de Brusselse ordonnantie en de initiatieven van gas.be.

Bij de bepaling van de voorgestelde keuzes werd ook rekening gehouden met de in de door BRUGEL bestelde studie geïdentificeerde risico's, met name de afsluiting van de installaties van de gebruikers. De afsluiting zou immers enkel mogen plaatsvinden wanneer de bron een onmiddellijk gevaar vormt voor de verbruikers en enkel bij installaties ouder dan 3 jaar. De naleving van de veiligheidsnormen die is vereist vóór de heropening van de meter voor rijk gas heeft inderdaad niet tot doel deze installaties weer aan de geldende normen aan te passen. Het gaat dus niet om een retrofit van de installaties van de gebruikers, maar enkel om de naleving van de normen die betrekking hebben op de ernstige en onmiddellijke gevaren.

6 Voorstel voor het beheer van het conversieproject

6.1 Inleiding

In deze sectie presenteert BRUGEL een concreet voorstel voor het beheer van de aspecten die betrekking hebben op het gedeelte van het conversieproject stroomafwaarts van de meter. Dit voorstel is opgebouwd rond een sequentieel proces van werken aan de binneninstallaties van de gebruikers, voor en na de conversie van het Brusselse gasnet. Dit proces werd uitgewerkt met het doel de Brusselse verbruikers een hoge mate van veiligheid te bieden.

In dit hoofdstuk worden de juridische, economische, sociale en logistieke gevolgen geanalyseerd en voorgesteld om gepaste oplossingen te vinden die rekening houden met de in het vorige hoofdstuk ontwikkelde informatie en criteria.

Dit hoofdstuk eindigt met de samenvatting van het voorstel op basis van de pluriforme benadering die BRUGEL heeft gehanteerd bij de analyse van deze problematiek.

6.2 Proces dat de veiligheids- en gezondheidsrisico's tot een minimum beperkt

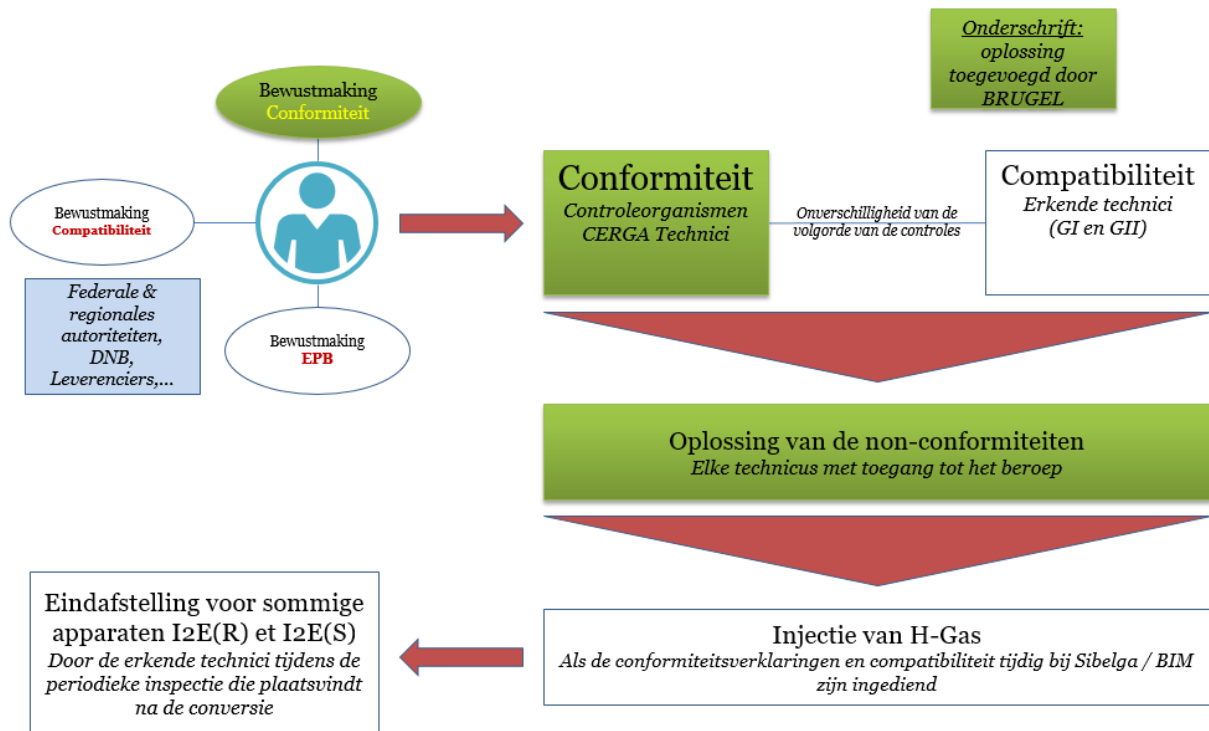
Het voorgestelde proces focust op het gedeelte stroomafwaarts van de meter en heeft tot doel de conversiewerkzaamheden gecontroleerd te laten verlopen en tegelijk maximale veiligheid te garanderen voor alle Brusselse gebruikers.

Om dat te realiseren moeten de controleoperaties betreffende de compatibiliteit en de conformiteit van de binneninstallaties/apparaten en de eventuele vereiste aanpassingen ervan worden uitgevoerd vóór de overgang van arm naar rijk gas in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

BRUGEL opteert enerzijds ook voor een proces dat de distributienetgebruiker responsabiliseert door hem centraal te plaatsen in het conversieproces. Het is zijn verantwoordelijkheid de nodige stappen te ondernemen om in orde te zijn vóór de overschakeling naar een ander type gas. Anderzijds legt het voorgestelde proces de nadruk op het informeren en begeleiden van de distributienetgebruiker in de verschillende fasen van het conversieproject.

Het proces houdt bovendien rekening met de optimalisering van de kosten door mogelijke synergieën met de periodieke controle in het kader van de EPB-reglementering in aanmerking te nemen.

Dit proces wordt geïllustreerd door de twee onderstaande figuren en verder in dit hoofdstuk in detail uitgelegd. Het is belangrijk de afhankelijkheid van de fasen van het proces te benadrukken. De voltooiing van elk van deze fasen is een noodzakelijke voorwaarde om naar de volgende fase over te gaan.

Figuur 3: Voorstel voor een scenario dat de DNG centraal stelt in de conversie

Zoals hierboven uitgelegd houdt de benadering rekening met de bestaande of lopende acties/maatregelen en wil ze er aanvullingen bij aanbrengen om enerzijds een hogere graad van veiligheid voor de gebruikers van het gasnet te bereiken en anderzijds de beheersing van het overschakelingsproces van arm naar rijk gas in heel het Brussels Gewest te garanderen, gezien de complexiteit van een dergelijke operatie en de vrij strakke planning om ze uit te voeren. In figuur 3 worden de specifieke bijkomende door BRUGEL overwogen maatregelen getoond ten opzichte wat al door de sector en de Regering werd overwogen.

Stap 1	Stap 2	Stap 3	Stap 4	Stap 5
Bewustmaking	Contrôle op de naleving en compatibiliteit van aardgasinstallaties	Het verwijderen van de non-conformiteit	Injectie van het H-gas	<ul style="list-style-type: none"> Het uitvoeren van de laatste aanpassing (na de H-gaswissel) van I2E(S) en I2E(R)

Figuur 4: Voorstel voor een te volgen scenario voor de conversie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

6.3 Beschrijving van het proces

Het voorgestelde scenario bestaat uit vijf fasen.

6.3.1 Eerste fase - Bewustmaking

De eerste fase heeft betrekking op adequate informatie en communicatie. Ze heeft tot doel de betrokken actoren, met name de netgebruikers, te sensibiliseren over de te volgen modaliteiten, de bestaande risico's en de risico's verbonden met het niet naleven van de opgestelde conversieplanning voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Deze eerste fase bevestigt en versterkt dus de initiatieven die al op federaal en gewestelijk niveau werden genomen en waarbij de Regering SIBELGA een specifieke opdracht heeft toegewezen inzake de communicatie.

Zoals hierboven vermeld, bestaat de aanbevolen benadering erin de eindgebruiker centraal te blijven stellen in de conversie als de persoon die de beslissingen moet nemen, gevolgd door initiatieven om over compatibele, conforme installaties/apparaten te beschikken vóór de overschakeling van arm naar rijk gas.

6.3.2 Tweede fase - Controles

De tweede fase heeft betrekking op de conformiteits- en compatibiliteitscontrole van de installaties en apparaten op aardgas.

De conformiteitscontrole bestaat uit drie delen:

- (1) de toevoer van verse lucht,
- (2) de verwijdering van de verbrandingsproducten en
- (3) de veiligheid van de gastoevoerleidingen.

Vanwege de synergie wordt voorgesteld die controle tijdens de periodieke controle uit te voeren.

De EPB-reglementering, die momenteel wordt herzien, zal de twee eerstgenoemde punten dekken (aanvoer van verse lucht en afvoer van de verbrandingsproducten), en dit voor de centrale verwarmingsinstallaties en bepaalde gedecentraliseerde apparaten. Om het bewijs te kunnen leveren van de goede werking van alle gedecentraliseerde apparaten stelt BRUGEL voor de EPB-reglementering aan te passen met het oog op de uitbreiding van de controleverplichting tot alle soorten gasapparaten die zich in de Brusselse woningen kunnen bevinden, op basis van de apparatencatalogus die Gaz.be in het kader van de conversie heeft opgesteld.

In verband met de controle van de veiligheid van de gastoevoer, hoewel het niet noodzakelijk gaat om een opening van de meter, stelt BRUGEL voor dat de operators zich baseren op artikel 48 van het Koninklijk Besluit van 28 juni 1971⁵ om het te volgen protocol in het kader van de met de conversie gerelateerde controles op te stellen.

⁵ Koninklijk Besluit van 28 juni 1971 betreffende de te nemen veiligheidsmaatregelen bij de oprichting en bij de exploitatie van installaties voor gasvervoer door middel van leidingen.

Bovendien wordt voorgesteld de installaties die over een attest inzake de veiligheid van de gastoevoer beschikken dat maximum drie jaar⁶ voor de geplande datum van de conversie werd afgeleverd, vrij te stellen van een nieuwe controle. Voor deze installaties zal de verantwoordelijke aan SIBELGA het bewijs moeten voorleggen van het bezoek van een erkend controleorgaan. Voor de andere installaties zal de verantwoordelijke voor de installatie de controle binnen de vereiste termijn moeten laten uitvoeren.

In het kader van de studies over de conversie en meer specifiek op het niveau van de veiligheid van de gastoevoerleidingen hebben de conclusies overigens aangetoond dat er een verplichting zou moeten worden ingevoerd om bij vastgoedtransacties over een attest te beschikken waarin de staat van de gasinstallatie is vermeld. Dit zou het voordeel hebben dat er, enerzijds, invloed kan worden uitgeoefend op de sanering van het Brusselse vastgoedpark op middellange en lange termijn en, anderzijds, dat de koper in staat wordt gesteld een vastgoed aan te kopen waarvan hij de staat kent. Dit bestaat al voor elektriciteit, het zou nuttig zijn van de conversie te profiteren om dit ook voor gas in te voeren.

De controle van de compatibiliteit heeft tot doel de correcte werking van het apparaat na de conversie te garanderen. BRUGEL stelt voor om deze controle eveneens tijdens de periodieke controle uit te voeren. Net als voor de controle van de aanvoer van verse lucht en afvoer van de verbrandingsproducten, moet het toepassingsdomein van de compatibiliteitscontrole die moet worden voorzien in het kader van de EPB-reglementering, worden uitgebreid tot alle soorten gasapparaten die kunnen worden aangetroffen, op basis van de door Gas-be opgestelde catalogus.

6.3.2.1 Profiel van de bevoegde technici

In de huidige staat van de wetgeving en de praktijken van de sector, zullen de uit te voeren operaties in deze fase van het proces minstens twee verschillende profielen van technici vereisen en bijgevolg zal het bezoek van minstens twee technici noodzakelijk zijn om het bewijs te kunnen leveren van de conformiteit en de compatibiliteit van de gasinstallaties in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De erkende technici GI en GI⁷ moeten elke vijf jaar hun erkenning hernieuwen en moeten daarvoor slagen voor een examen over een bijscholingsprogramma.

Maar, zoals reeds gezegd, is het toepassingsdomein van de EPB-reglementering – die momenteel wordt herzien – beperkt tot centrale verwarmingsinstallaties en doorstroomboilers. BRUGEL stelt bijgevolg voor in het kader van de EPB-reglementering een erkenning van deze technici voor de andere gedecentraliseerde apparaten gevoed met gasvormige brandstof te definiëren.

BRUGEL stelt voor gebruik te maken van deze technici voor de aspecten in verband met de conformiteit, bij de periodieke controle, om interventies uit te voeren op het niveau van de aanvoer van verse lucht en de afvoer van de verbrandingsproducten. En bij diezelfde periodieke controle zouden ze idealiter alle aspecten in verband met de compatibiliteit moeten controleren.

⁶ De eisen van deze controle laten toe het risico van ernstig en onmiddellijk gevaar uit te sluiten.

⁷ GI: Interventies beperkt tot stooktoestellen van het unit-type (gasketels waarvan de brander niet kan worden verwijderd en die vooraf door de fabrikant afgesteld is). GI1: Interventies op alle stooktoestellen gevoed met gasvormige brandstof.

Door BELAC⁸ erkende controleorganismen voor de controle van de veiligheid van de gasinstallaties. BRUGEL stelt voor dat deze organismen ook tussenkomen in de controle van de veiligheid van de gastoevoer, die in de periodieke controle moet worden opgenomen.

Technici met het CERGA-label⁹. Net als de erkende controleorganismen stelt BRUGEL voor een beroep te doen op deze technici met het CERGA-label voor de controle van de veiligheid van de gastoevoer. Er dient echter te worden opgemerkt dat een CERGA-technicus alleen een conformiteitsattest kan afleveren voor de installaties die hij zelf heeft geplaatst. Om technici met het CERGA-label ook interventies aan andere installaties te kunnen laten uitvoeren, stelt BRUGEL voor, de teksten die dit label omkaderen aan te passen om deze beperking weg te nemen. Aangezien CERGA een privélabel is, moet de gassector ertoe worden aangezet deze benadering te hanteren.

6.3.2.2 Follow-up van de controles – invoering van een kadaster

Om een efficiënte en effectieve follow-up van de controles te verzekeren die bijdraagt tot een gecontroleerd beheer van het conversieproject, stelt BRUGEL de invoering van een kadaster voor. Het zou worden samengesteld op basis van de bestanden van het toegangsregister van SIBELGA en andere bestaande databanken, zoals die van Leefmilieu Brussel en Gas.be. BRUGEL vestigt de aandacht van de gewestelijke overheden op het feit dat de nauwe samenwerking tussen deze drie instellingen, en eventueel andere instellingen die nadien zouden worden geïdentificeerd, cruciaal is gezien de omvang van de werken en de conversieplanning van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Om de administratieve werklast van het beheer van het project op te vangen, zou het kadaster een 'web based' informaticasysteem zijn, direct gevoed door de technici/erkende controleorganismen die de door de reglementering voorziene controlewerkzaamheden hebben uitgevoerd, met een realtime verzending van de controleattesten en een onmiddellijke melding aan SIBELGA van ernstige gevaren die werden vastgesteld op de binneninstallaties/apparaten van de distributienetgebruikers.

Wanneer er een ernstig onmiddellijk gevaar is en het gaat om een installatie die met een zegel kan worden geïsoleerd, zal de technicus de installatie zelf verzegelen en de gastoevoer naar het aansluitingspunt behouden. Als het echter niet mogelijk is de installatie te isoleren, zal de gastoevoer naar het aansluitingspunt worden afgesloten.

6.3.3 Derde fase – Oplossing van de non-conformiteiten

Het doel van deze fase is de in fase 2 vastgestelde non-conformiteiten op te lossen.

Na het oplossen van de non-conformiteiten moet een bijkomende controle worden uitgevoerd. Na deze controle moet een conformiteitsattest worden opgesteld:

- (i) door een erkende technicus, als de werken voor het in orde brengen betrekking hebben op de luchttoevoer en/of de afvoer van de verbrandingsproducten;

⁸ BELAC: de enige Belgische accreditatie-instansie.

⁹ CERGA: kwaliteitslabel voor gasinstallateurs

- (ii) door een erkend controleorganisme of door een CERGA-technicus, als de werken voor het in orde brengen betrekking hebben op de gastoevoerleidingen.

Na deze fase zouden alle installaties en apparaten op gas aan de veiligheidsnormen en -regels moeten voldoen¹⁰ en geschikt zijn voor de injectie van rijk gas. Aangezien de installaties/apparaten die op het einde van deze fase niet conform en/of niet compatibel zijn, zullen geïdentificeerd en verzegeld zijn, kunnen we besluiten dat de veiligheids- en gezondheidsrisico's tot het minimum zijn herleid en dat bijgevolg de volgende fase mag worden opgestart.

6.3.4 Vierde fase – Injectie van H-gas

Na afloop van de termijn die aan de gebruikers zal worden meegedeeld in de sensibiliseringscampagne, zal SIBELGA de zones die werden geïdentificeerd in de planning die lang van tevoren bekend is, naar rijk gas overschakelen. Dankzij alle inspanningen die in de eerste fase werden geleverd, zullen alle Brusselaars gesensibiliseerd zijn en informatie hebben ontvangen over de periode waarin de conversie op hen individueel betrekking heeft.

Indien SIBELGA ondanks alles in een om te schakelen zone vaststelt dat een conformiteits-/compatibiliteitsattest op een bepaald aansluitingspunt ontbreekt, moet het dit om veiligheidsredenen preventief van het net afsluiten en zowel de betrokken gebruiker als de gemeentelijke overheid informeren over de redenen die tot de afsluiting van de gasmeter hebben geleid.

6.3.5 Vijfde fase – Eindafstelling voor sommige apparaten

Deze fase heeft tot doel tot de eindafstelling over te gaan (na de overschakeling naar rijk gas) van de I2E(S)- en de I2E(R)-installaties bij de volgende periodieke controle, na de conversie, dit om de optimale prestaties van de aangepaste apparaten te herstellen.

6.4 Gevolgen van de implementatie van het voorgestelde scenario en identificatie van de middelen om ze aan te pakken

Het voorgestelde proces beantwoordt aan de noodzaak om een hoog niveau van veiligheid te garanderen voor alle Brusselaars door de compatibiliteit en de conformiteit van hun binneninstallaties/apparaten vóór de overschakeling naar rijk gas te garanderen.

Zoals reeds werd vastgesteld, heeft dit proces een aantal gevolgen, waarvan sommige van sociale en financiële aard zijn (zie bijlage 4 voor meer details). Bovendien moet voor dit proces een aangepast wettelijk kader worden ingesteld, dat het delen van de rollen en verantwoordelijkheden verduidelijkt.

Gezien de omvang van het uit te voeren werk in een relatief korte tijdspanne, zal men overigens een governance voor het conversieproject en een logistiek moeten toepassen die het werk van de verschillende betrokkenen kunnen vergemakkelijken en tegelijk de netgebruiker beschermen tegen de eventuele neveneffecten van het conversieproces.

¹⁰ Er is niet voorzien dat wordt geëist dat een apparaat conform is met een norm die dateert van na zijn installatie.

Die verschillende gevolgen en de aanbevelingen in dit verband worden hieronder besproken.

6.4.1 Juridische aspecten

6.4.1.1 Identificatie van de verantwoordelijke voor de controlewerkzaamheden en de aanpassing van de binneninstallaties

De identificatie van de persoon die verantwoordelijk is om de installaties te laten controleren en, eventueel, de non-conformiteiten te laten oplossen, staat centraal in het conversieproces. Er moeten robuuste juridische oplossingen worden gevonden om het welslagen van het conversieproject te garanderen.

BRUGEL stelt voor het bestaand wettelijk kader te verduidelijken en te vervolledigen. Zo moet, in het kader van de conversie, uitdrukkelijk worden voorzien dat de eigenaars van de betrokken installaties verplicht zijn ze te laten controleren en, eventueel, de non-conformiteiten te laten oplossen. In de Brusselse context zijn die verantwoordelijken voornamelijk de eigenaars-verhuurders of bewoners.

Gezien de vele verhuizingen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kan deze benadering de efficiëntie van de communicatie en de tijdige uitvoering van de werken verhogen, aangezien het aantal gesprekspartners veel kleiner is dan wanneer men zich tot de huurders zou wenden.

Dit voorstel van BRUGEL is bovendien gebaseerd op de bestaande verplichting van de verhuurder om een goed te verhuren dat voldoet aan de elementaire veiligheidsvereisten voor de installaties Artikel 219, §2 van de Brusselse Huisvestingscode zoals ingevoegd door de ordonnantie van 27 juli 2017 houdende de regionalisering van de woninghuurovereenkomst bepaalt immers:

‘§ 2. Het verhuurde goed moet beantwoorden aan de elementaire vereisten van veiligheid, gezondheid en uitrusting van woningen bedoeld in artikel 4 of vastgesteld in uitvoering van deze bepaling, op straffe van de sancties bepaald in de artikelen 8 en 10. Deze voorwaarde geldt op elk moment.’ (Wij onderstrepen.)

De veiligheids- en gezondheidsvereisten worden als volgt genoemd in artikel 4, §1 van dezelfde code: *‘Art. 4. § 1. Onverminderd artikel 2 van afdeling 2 van hoofdstuk 2 van Titel VIII van Boek III van het Burgerlijk Wetboek en de uitvoeringsbesluiten hiervan, moeten de woningen voldoen aan de onderstaande verplichtingen:*

1° de verplichte elementaire veiligheid, die minimale normen omvat met betrekking tot de stabiliteit van het gebouw, de elektriciteit, het gas en de verwarming;

2° de verplichte elementaire gezondheid, die minimale normen omvat met betrekking tot de vochtigheid, de giftigheid van de materialen, de parasieten, de verlichting, de verluchting, de riolering, alsook de vorm van het gebouw inzake minimale oppervlakte, hoogte van de vertrekken en toegang tot de woning;

3° de verplichte elementaire uitrusting, die minimale normen omvat met betrekking tot het koud water, het warm water, de sanitaire installaties, de elektrische installatie, de verwarming, alsook de vereiste vooruitrusting waarop uitrustingen aangesloten kunnen worden om te koken.’ (Wij onderstrepen.)

Uit het voorgaande volgt dus dat de door een verhuurder verhuurde woning moet voldoen:

- Aan de verplichte elementaire veiligheid, die minimale normen omvat met betrekking tot het gas en de verwarming;

- Aan de verplichte elementaire veiligheid, die minimale normen omvat met betrekking tot de ventilatie;
- De verplichte elementaire uitrusting, die minimale normen omvat met betrekking tot de elektrische installatie, de verwarming, alsook de vereiste vooruitrusting waarop kooktoestellen aangesloten kunnen worden.

Bovendien voorziet paragraaf 3 van artikel 219 van de Brusselse Huisvestingscode zoals ingevoegd door de ordonnantie van 27 juli 2017 mogelijke sancties voor de verhuurder die een woning verhuurt die niet aan de veiligheidsnormen voldoet:

'§ 3. Onverminderd de in artikelen 8 en 10 bedoelde sancties, heeft de huurder, indien de voorwaarden van paragraaf 2 niet vervuld zijn, de keuze, wanneer de niet-naleving niet aan hem toe te schrijven is, ofwel de uitvoering te eisen van de werken die noodzakelijk zijn om het verhuurde goed in overeenstemming te brengen met de vereisten van paragraaf 2, ofwel de ontbinding van de huurovereenkomst te vragen met schadevergoeding.

In afwachting van de uitvoering van de werken, kan de rechter een vermindering van de huurprijs toestaan.

In geval van ontbinding van de huurovereenkomst door de fout van de verhuurder, kan de rechter aan de eventuele schadevergoeding verschuldigd aan de huurder het bedrag van de herhuisvestingskosten, zoals de verhuiskosten, toevoegen. ». (Wij onderstrepen.)

Een huurder die een goed huurt dat niet aan de elementaire veiligheidsvereisten voldoet, kan bijgevolg enkel de uitvoering van werken eisen of de rechter vragen de huurovereenkomst te ontbinden. In sommige gevallen mag de huurder ook de huur inhouden op basis van het beginsel van de exceptie van niet-uitvoering. Aan dit recht zijn echter voorwaarden verbonden. Vooraleer over te gaan tot opschorting, moet de huurder meer bepaald de eigenaar eerst met een aangetekende brief op de hoogte stellen van de uit te voeren werken. Als de eigenaar niet reageert of geen gevolg geeft aan de brief, zal de huurder hem in gebreke stellen om de werken uit te voeren binnen een bepaalde termijn. Doet de eigenaar dit niet, dan zal de huurder hem met een aangetekende brief meedelen dat hij overweegt een gedeelte van de huur op te schorten. Het bedrag van de ingehouden huur moet in verhouding zijn tot het belang van het geleden nadeel: de huurder mag niet de volledige huur inhouden. Als de proportionaliteit niet wordt nageleefd, kan de eigenaar zich tot de vrederechter wenden om de ontbinding van de huurovereenkomst te vragen ten nadele van de huurder.

BRUGEL heeft in meerdere studies en adviezen al gewezen op de noodzaak over gas- en ventilatie-installaties te beschikken die aan de veiligheidseisen voldoen om de risico's op het ogenblik van de conversie tot het minimum te beperken. Zoals hierboven vermeld, stelt BRUGEL voor deze verplichting op te leggen aan de verhuurder. Als hij deze werken echter niet uitvoert, beschikt de huurder in de huidige staat van de wetgeving niet over een onmiddellijke en efficiënte macht om hem te dwingen, tenzij hij zich tot de rechter wendt of een zware ingebrekestellingsprocedure tegen de eigenaar opstart.

Om een geslaagde en gecontroleerde conversie mogelijk te maken, moet het wettelijk kader dus worden vervolledigd door het recht op het inhouden van de huur door de huurder, beperkt tot de context van de overschakeling van arm naar rijk gas, er uitdrukkelijk in op te nemen. Hiervoor zijn er twee mogelijkheden:

- ofwel zou de huurder de betaling van de huur kunnen opschorten zolang de eigenaar de conformiteit en de compatibiliteit van de binneninstallaties/apparaten op gas waarvan hij eigenaar is, niet heeft gegarandeerd; De huurder zou dit recht kunnen uitoefenen vanaf de eerste brief aan de eigenaar, om tijd te winnen aangezien de termijn die de planning biedt om de werken uit te

voeren eerder beperkt is. De regionale wetgever zou het gedeelte van de huur dat de huurder mag inhouden tot een bepaald percentage kunnen beperken. Dit uitdrukkelijke recht zou het de huurder gemakkelijker kunnen maken gebruik te maken van het beginsel van de exceptie van niet-uitvoering.

- ofwel zou de huurder gemachtigd kunnen worden de noodzakelijke werkzaamheden om de conformiteit en de compatibiliteit van de binneninstallaties/apparaten op gas te garanderen uit te voeren. Er zou dan een wettelijke compensatie moeten worden voorzien tussen de gemaakte kosten en de huur. De huurder zou alle uitgevoerde werken moeten aantonen met facturen.

Artikel 219, §3 van de Brusselse Huisvestingscode zou dus in die zin moeten worden gewijzigd. Niettemin zou het tijdelijke toepassingsdomein van de voornoemde rechten in dit artikel kunnen worden beperkt tot het einde van de gasconversiewerkzaamheden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De regionale wetgever is in elk geval bevoegd dergelijke maatregelen te treffen op grond van artikel 6, § 1, van de bijzondere wet met betrekking tot de Zesde Staatshervorming van 6 januari 2014. Met andere woorden, de bijzondere wet verleent de Gewesten de bevoegdheid de regels vast te leggen voor huurovereenkomsten die kunnen afwijken van het gemene verbintenisrecht. Het voorstel van BRUGEL de eigenaar van de woning als verantwoordelijke te beschouwen voor het laten uitvoeren van de controles en eventuele werken voor het oplossen van de non-conformiteiten, draagt in elk geval bij tot het verhogen van het gecontroleerde beheer dat de conversie vereist. Voor de installaties die eigendom zijn van de huurder, moet deze laatste er echter voor zorgen dat ze in orde zijn.

6.4.1.2 Kader tot bevordering van de begeleidingsmaatregelen voor de eigenaar-verhuurder of niet-kwetsbare bewoner voor de controle- en aanpassingswerken aan de binneninstallaties/apparaten op gas.

Enkele feiten hebben de aandacht van BRUGEL getrokken in zijn denkoefening voor het formuleren van de voorstellen tot begeleiding van de conversie aangepast aan de Brusselse context. Inderdaad:

- de conversieplanning gaat uit van een vrij groot aantal om te schakelen aansluitingspunten per jaar. Op het hoogtepunt van de conversie kan dit aantal de 200.000 benaderen;
- de gecoördineerde communicatiecampagne, tegelijk georkestreerd op federaal niveau en in de verschillende Gewesten, met betrokkenheid van diverse actoren 'tussenpersonen' om alle aardgasgebruikers te bereiken, is gericht op doeltreffendheid en zou dus alle gebruikers die bij de conversie betrokken zijn moeten bereiken;
- de boodschappen die deze communicatiecampagne uitdraagt, maken de gebruikers onder meer bewust van de noodzaak controles te laten uitvoeren om veiligheidsredenen. Dit laatste element, gecombineerd met de bovenvermelde doeltreffendheid van de campagne, zal zoveel mogelijk distributienetgebruikers tot actie aanzetten en dit vanaf het moment waarop ze de boodschap ontvangen. Omdat het moeilijk is de informatie zodanig op te delen dat niet iedereen de boodschap op hetzelfde moment ontvangt, zullen de aanvragen van controles door de gebruikers op een ongecontroleerde manier bij de bevoegde technici toestromen;
- de erkende technici zijn in de huidige situatie al overbelast en dat vertaalt zich in vrij lange termijnen om een afspraak te maken voor een periodieke controle of een onderhoud;

- het verloop van de controleoperaties voorziet niet in de mogelijkheid de operaties in de loop van de 12 maanden van het jaar uit te voeren, ze zijn eerder geconcentreerd in de maanden voorafgaand aan de periode van overschakeling van arm naar rijk gas.

Gezien de bovenstaande elementen moeten we besluiten dat het nuttig zou zijn een systeem in te voeren om vraag en aanbod met elkaar te verzoenen, in gecontroleerde omstandigheden van het verlenen van diensten tegen betaling. Dit zou de onbeschikbaarheid van de gekwalificeerde technici om de aanvragen van de gebruikers te beantwoorden of een dienstaanbod aan financiële voorwaarden die niet conform zijn met de gebruikelijke marktprijzen voorkomen. Ook andere gedragingen die in strijd zijn met de goede marktpraktijken, zoals discriminatie op basis van de wijk waar het betrokken aansluitpunt zich bevindt, kunnen zich overigens voordoen bij gebrek aan een omkadering zoals die welke werd aanbevolen.

In die geest stelt BRUGEL de gewestelijke overheden voor een platform te installeren dat eigenaars van installaties en apparaten op gas die controles aanvragen, in contact brengt met het dienstenaanbod van de technici. Dat platform dient dus enkel voor de controleoperaties.

Voor de installatie van dit platform stelt BRUGEL de Regering voor een nieuwe openbare dienstverplichting uit te schrijven voor SIBELGA, op te nemen in de gasordonnantie, voor het beheer van dit platform en de coördinatie van de controleoperaties.

De concrete aspecten van dit platform worden behandeld in het hoofdstuk gewijd aan de logistiek.

6.4.1.3 *Uitbreiding van de EPB-reglementering*

Zoals hierboven vermeld, dekt de herziening van de EPB-reglementering op het ogenblik dat dit advies werd opgesteld de aspecten in verband met de aanvoer van verse lucht en de afvoer van de verbrandingsproducten. Bovendien heeft dit enkel betrekking op installaties voor centrale verwarming en bepaalde gedecentraliseerde apparaten.

Deze reglementering zou moeten worden uitgebreid en de gedecentraliseerde apparaten die niet in aanmerking worden genomen in het kader van de huidige herziening zouden erin moeten worden opgenomen. In deze reglementering zou dan ook een verplichte erkenning moeten worden opgenomen voor de technici om ook interventies uit te voeren aan andere gedecentraliseerde apparaten gevoed met gasvormige brandstof.

6.4.2 *Sociale aspecten*

6.4.2.1 *Identificatie van de kwetsbare klanten*

Het conversieproject en de ermee verbonden operaties kunnen in diverse opzichten complex lijken. In deze context van conversie volgens een gestandaardiseerd scenario zoals BRUGEL voorstelt, moeten de kwetsbaarheidsfactoren die tot een minder geslaagde operatie kunnen leiden, worden geïdentificeerd en moeten er mogelijke oplossingen worden overwogen om de ernst van die kwetsbaarheid te verzachten.

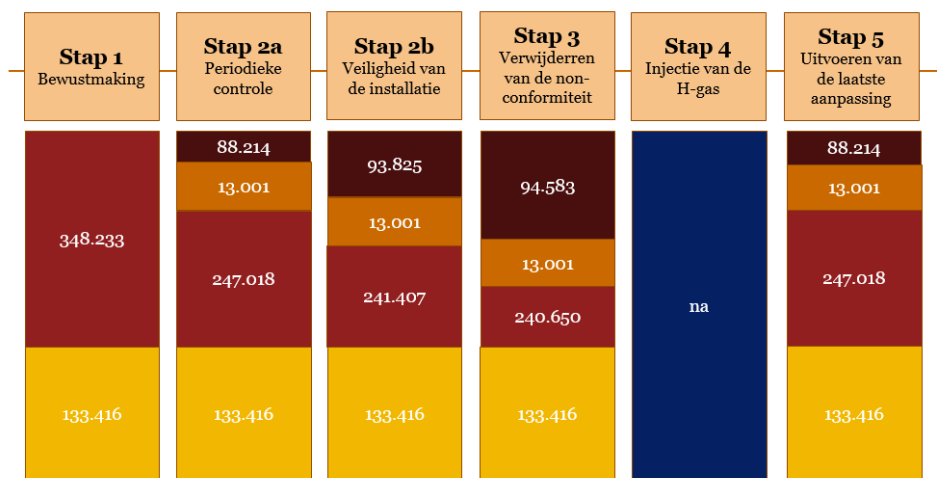
In de denkoefening van BRUGEL betekent 'kwetsbaar' dat de klant niet in staat is de acties te ondernemen die in elk van de 5 fasen van het conversieproces vereist zijn.

Voor elke fase van het voorgestelde proces werden sociaaldemografische en economische criteria geïdentificeerd die aan de basis liggen van de kwetsbaarheid:

- Fase 1 – Sensibilisering: kennis van de meest gebruikte talen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, leeftijd, bevattingvermogen van geïsoleerde personen.
- Fase 2 en 3 – Controles en in orde brengen: de toegankelijkheid van de installatie en het inkomen.
- Fase 4 – Injectie van het gas: geen enkele klant is kwetsbaar;
- Fase 5 – Definitieve *ex post* afstelling: zelfde criteria als in fase 2.

Het onderstaande schema raamt het aantal mogelijke kwetsbare klanten weer voor elke fase, wetende dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ongeveer 480.000 gezinnen telt die gas gebruiken. Meer bepaald, vlak voor de conversie, namelijk in fase 3, kunnen de gezinnen in de volgende categorieën worden verdeeld:

- 133.416 mogelijk niet ontvankelijk zijn voor de sensibiliseringscampagnes;
- 13.001 mogelijk ontoegankelijke installaties hebben;
- 94.583 mogelijk niet in staat zijn de kosten van de controles en het in orde brengen van hun apparaten te dragen;
- 240.650 geen kwetsbaarheidsrisico vertonen voor de conversie.

Figuur 5: Kwantificering van de potentieel kwetsbare klanten in het BHG

Om de ernstgraad van de geïdentificeerde kwetsbaarheid te verminderen, formuleert BRUGEL enkele operationele aanbevelingen, volgens het type kwetsbaarheid.

1°. Sensibilisering:

De mogelijkheden die werden geïdentificeerd om het aantal kwetsbare personen te verminderen zijn:

- Vulgarisering van de boodschap in beelden;

- Een beroep doen op de eigenaar-verhuurder om de informatie door te geven;
- Organisaties zoals culturele verenigingen, de OCMW's, de eigenaars- en huurderssyndicaten erbij betrekken;
- Een herinnering bij de laatste periodieke controle.

2°. Ontoegankelijkheid van de installaties

Wat de kwetsbaarheid betreft die inherent is aan de ontoegankelijkheid, is er momenteel geen middel om ze te verminderen. De uitwisseling van goede parktijkjen in de sector is niettemin aan te bevelen.

3°. Financiering van de werken

De financiële kwetsbaarheid wordt in het volgende hoofdstuk besproken. Hierin worden aanbevelingen geformuleerd. Men kan de volgende principes onthouden:

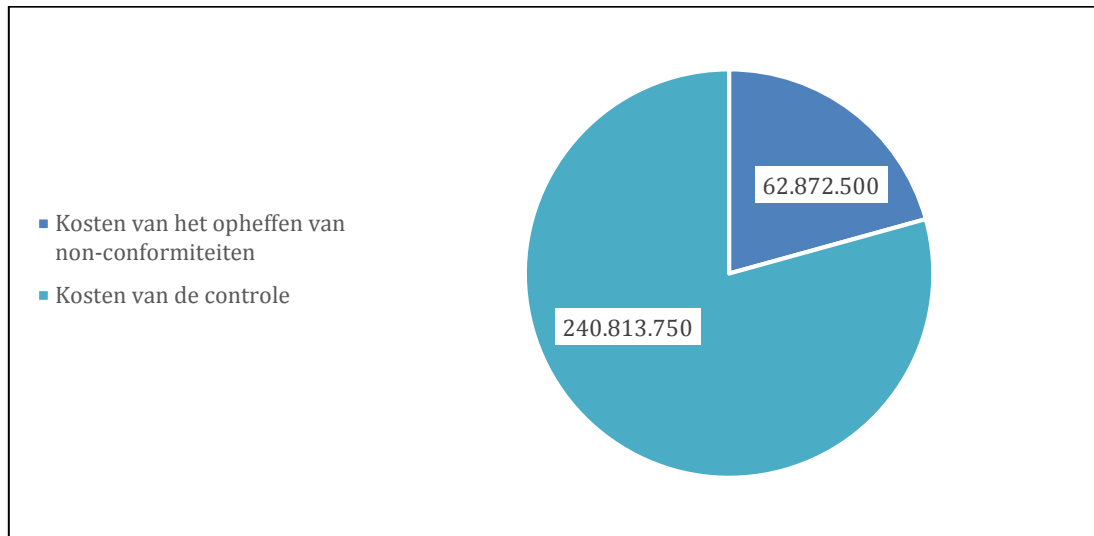
1. Integrale financiering voor de eigenaars-bewoners met SST-statuut. De tenlasteneming van deze categorie kan worden geautomatiseerd aangezien deze gezinnen gekend zijn;
2. Proportionele financiering voor de eigenaars-bewoners onder de armoededrempel, op basis van een analyse van het dossier, volgens objectieve criteria, door SIBELGA en aflevering van een specifiek attest;
3. De dienstverleners worden door SIBELGA terugbetaald op voorlegging van de SST-attesten of het specifieke attest van SIBELGA en de facturen.

6.4.3 Financiële aspecten

6.4.3.1 *Kostprijs van de controleoperaties en het oplossen van de non-conformiteiten*

Op basis van de studie over dit aspect van de conversie en de denkoefeningen over de conversie werd de kost voor het Brussels Gewest, controleoperaties en operaties voor het oplossen van de niet-conformiteiten door elkaar genomen, geraamd op ongeveer 300 miljoen euro, waarvan 241 miljoen voor de controles en 63 miljoen voor het in orde brengen.

Die kostprijs houdt dus geen rekening met de werkzaamheden op het net, meer bepaald de operaties voor de afsluiting/heropening van meters bij de gebruikers wier installaties/apparaten als niet conform/compatibel met het verbruik van rijk gas werden beoordeeld.

Figuur 6: Verdeling van de kosten van de conversie

Om bij te dragen aan de denkoefening over dit thema heeft BRUGEL drie mogelijke scenario's geïdentificeerd voor de financiering van de conversieoperaties aan de afnemerszijde van de meter:

- Scenario 1: De volledige kost poolen, hem financieren met een speciaal daartoe bestemd mechanisme en hem daarna verdelen over alle gasverbruikers van het Gewest;
- Scenario 2: Een categorie financieel kwetsbare personen identificeren, de kost ervan poolen, die financieren met een speciaal daartoe bestemd mechanisme en de kost vervolgens verdelen over alle gasverbruikers van het Gewest;
- Scenario 3: Geen financieringsmechanisme invoeren.

Zoals reeds vermeld (sectie 3.2 van dit advies), werden de verschillende opties onderzocht op basis van de drie volgende objectieve criteria:

- Haalbaarheid: Dit criterium wordt geëvalueerd aan de hand van de technische en organisatorische eenvoud van het overwogen scenario en de capaciteit van dit scenario om het gestelde doel - alle installaties controleren binnen de door de conversie opgelegde timing - te bereiken;
- Financiële impact: Dit criterium wordt geëvalueerd op basis van de impact van het scenario op de factuur van de Brusselse eindklant. Om redenen van operationele haalbaarheid en op basis van keuzes die ook in de buurlanden werden gemaakt, gaan we ervan uit dat de gehele kost zal worden gefinancierd via de distributietarieven;
- Billijkheid: Dit criterium wordt geëvalueerd op basis van de capaciteit van het scenario om de toe te kennen steun te moduleren naargelang van de financiële situatie van de begunstigde.

Voor de duidelijkheid van de vergelijking worden de scenario's alleen geëvalueerd ten opzichte van de aspecten waarin ze het sterkst van elkaar verschillen. Het resultaat wordt ter illustratie weergegeven in de volgende figuur, met de gradatie + (minst gunstig) tot +++ (meest gunstig).

	Haalbaarheid	Financiële impact	Billijkheid
Scenario 1	+++	+ 126 EUR/jaar/Gezin	+
Scenario 2	++	++ 21 EUR/jaar/Gezin	+++
Scenario 3	+	+++ 0 EUR/jaar/Gezin	+

Figuur 7: Vergelijking tussen de opties voor financiële steun

Het feit dat de personen die verantwoordelijk zijn voor de controle en het oplossen van de non-conformiteiten de bijbehorende kost niet rechtstreeks financieren in scenario 1, maakt het mogelijk de timing te respecteren, aangezien er geen betwistingen of invorderingen van betalingen zijn. Scenario 3 houdt daarentegen deze risico's wel in omdat er geen financieringsmechanisme is vastgelegd.

Wat de financiële impact op de factuur van de Brusselse eindklant betreft, gelden voor een gemiddeld gezin dat 12.000 kWh gas per jaar verbruikt, met een spreiding van de kost over 5 jaar, de in de vorige figuur weergegeven toeslagen. Voor scenario 2 werd uitgegaan van een totale kost van 50 miljoen euro, zoals hierboven werd uitgelegd.

Wat de aanduiding van de verantwoordelijken betreft, zoals hierboven vermeld, stelt BRUGEL voor de eigenaars als verantwoordelijken te beschouwen voor het laten controleren van de installaties in hun woningen, of, eventueel de aanpassingswerken te laten uitvoeren en de kosten die ermee verbonden zijn te betalen. Bovendien is BRUGEL van mening dat de eigenaars-verhuurders niet voor deze financiële hulp in aanmerking zouden mogen komen.

BRUGEL stelt dan ook voor een benadering te hanteren die erin bestaat de operaties van de kwetsbare eigenaars die zelf in hun woning wonen te financieren, deze kost te poolen en via de distributietarieven door alle gasverbruikers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te laten betalen. Deze optie stemt overeen met scenario 2. Er zijn meerdere varianten mogelijk die worden voorgesteld in de bijlage. Om echter zo goed mogelijk te voldoen aan de hierboven gedefinieerde criteria en vanwege de leesbaarheid, wordt er slechts één voorgesteld in dit advies, zonder dat dit de enige variant is.

Voor de identificatie van de kwetsbare eigenaars-bewoners dient een benadering te worden gehanteerd die elk risico van twijfel over de relevantie van deze kwalificatie of elk risico van ongelijke behandeling uitsluit. Het is in die geest dat BRUGEL ervoor pleit zich op het SST-statuut te baseren, een reeds erkend statuut dat door de overheid wordt toegekend. Die benadering heeft het voordeel dat ze eenvoudig en automatisch is, want elke eigenaar-bewoner die het SST-statuut al heeft, wordt automatisch begunstigde van de aanbevolen financiële hulp. De door BRUGEL bestelde studie (zie bijlagen bij dit advies) raamt het aantal eigenaars-bewoners met SST-statuut op ongeveer 6.000 en het

bedrag van de interventie voor de controles en het oplossen van de non-conformiteiten van de installaties van deze bevolkingscategorie op ongeveer 8 miljoen euro.

Maar niet alle kwetsbare eigenaars-bewoners hebben het SST-statuuat. Daarom stelt BRUGEL voor aan SIBELGA de opdracht toe te vertrouwen de dossiers van de eigenaars die menen in aanmerking te komen voor deze steun te onderzoeken volgens objectieve criteria in verband met het inkomen van de gezinnen en specifieke attesten af te leveren.

BRUGEL stelt inderdaad voor zich op het criterium inkomen te baseren en deze hulp toe te kennen aan de aanvragers van wie het inkomen onder de armoededrempel ligt. De voornoemde studie (zie bijlagen bij dit advies) raamt het aantal eigenaars-bewoners van wie het inkomen onder de armoededrempel ligt op ongeveer 19.000 en het bedrag van de interventie voor de controles en het oplossen van de non-conformiteiten van de installaties van deze bevolkingscategorie op ongeveer 25 miljoen euro.

Rekening houdend met de onzekerheden in de verschillende ramingen en andere factoren waardoor het model kan afwijken, schat BRUGEL dat een budget van ongeveer 50 miljoen euro aan SIBELGA ter beschikking zou kunnen worden gesteld om de werken van de financieel kwetsbare eigenaars-bewoners te financieren. Dit budget zou worden gefinancierd via de tarieven en gespreid over 5 jaar. Dit zou voor een gemiddeld Brussels gezin¹¹ een jaarlijkse kostprijs van 21 euro vertegenwoordigen. We wijzen er echter op dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest over positieve tariefsaldi beschikt, waarvan een deel van zou kunnen worden besteed aan de financiering van deze operatie om de jaarlijkse kost per gezin te verminderen.

Praktisch gezien beschikken de financieel kwetsbare eigenaars-bewoners al over het SST-attest of ze zullen het specifieke attest van SIBELGA ontvangen. Na mededeling van deze attesten, voorafgaand aan de uitvoering van de controles of de werkzaamheden om de non-conformiteiten op te lossen, zullen de erkende technici de werken uitvoeren zonder betaling. Daarna zullen de betrokkenen automatisch door SIBELGA worden terugbetaald wanneer ze deze attesten en de facturen voor de uitgevoerde diensten doorsturen.

6.4.4 Logistieke aspecten

6.4.4.1 Noodzakelijke coördinatie van alle operaties van het conversieproject

Rekening houdend met de omvang van het project, zijn impact op de markt van de installateurs en de controleurs, de behoefte om de financieel kwetsbare gebruikers te ondersteunen en gezien de maatregelen die in Frankrijk en Duitsland werden genomen, lijkt een goede coördinatie van de conversieoperaties essentieel om dit project gecontroleerd te laten verlopen binnen de aangekondigde timing.

Zoals in Frankrijk en Duitsland en hierboven werd vastgesteld, is het belangrijk SIBELGA als enige actor aan te duiden voor de coördinatie van het gehele project, om een gecontroleerde uitvoering van het conversieproces van het net te garanderen, inclusief de controle en de aanpassing van de binneninstallaties op gas van de gebruikers. Het is ook in die geest dat we adviseren SIBELGA de

¹¹ Een mediaan Brussels gezin verbruikt 12.046 kWh gas per jaar.

opdracht voor het installeren en beheren van het coördinatieplatform voor de controle van de installaties en apparaten op gas van de Brusselse gebruikers toe te vertrouwen.

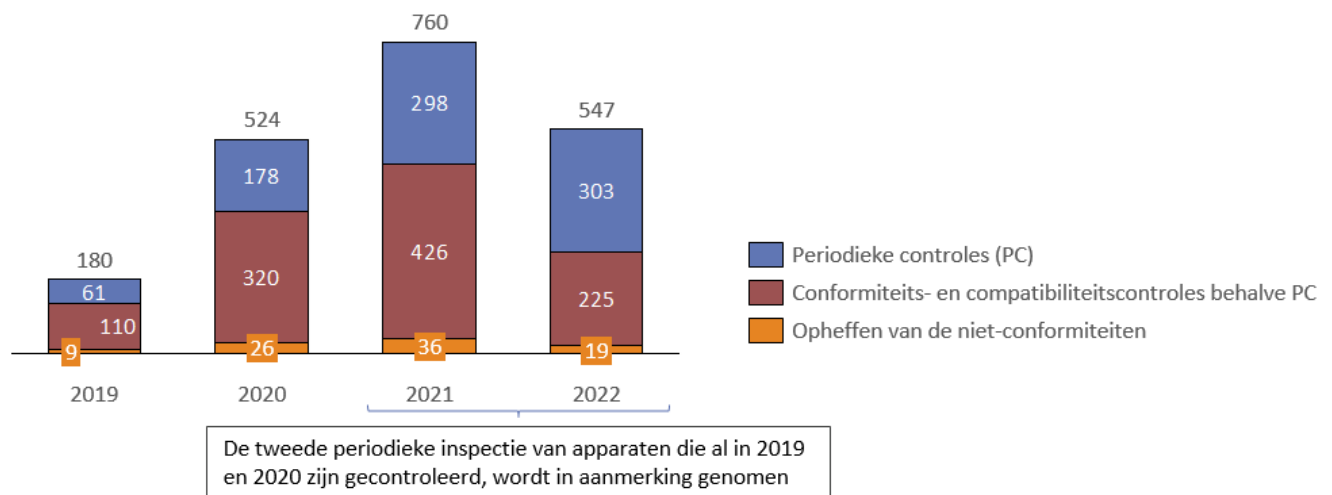
BRUGEL stelt voor dat de kosten die SIBELGA maakt bij de uitvoering van deze opdracht worden gedekt door een ODV, ingevoerd door de gasordonnantie.

6.4.4.2 Gekwalificeerde technici

Zoals reeds gezegd, vertegenwoordigt de conversie een aanzienlijke werklast voor de technici. Zoals de onderstaande figuur toont, zullen de technici van de sector tussen 2019 en 2022 met een grote werkdruk te maken krijgen, als alle klanten alle vereiste aanpassingen binnen de voorgeschreven termijn zouden laten uitvoeren. We benadrukken dat de organisaties die actief zijn in deze sector het momenteel moeilijk hebben gekwalificeerd personeel aan te werven, wat leidt tot een groot aantal niet-ingevulde vacatures.

Aantal banen nodig voor de omschakeling (directe banen)

[FTE]

Figuur 8: Evaluatie van de behoeften aan werkrachten voor het conversieproject

De leveranciers en SIBELGA zullen ook een groot aantal administratieve medewerkers nodig hebben.

Dit betekent dat er een tekort aan gekwalificeerde werkrachten kan ontstaan als er niet tijdig gepaste maatregelen worden getroffen om werkrachten op te leiden. Daarbij worden nieuwe banen gecreëerd waaruit het Gewest later voordeel kan halen. BRUGEL stelt de gewestelijke overheden bijgevolg voor snel werk te maken van een kader van coherente opleidingen, stimulansen om de specifieke opleidingen te volgen en stimulansen voor de aanwerving om aan de timing van het conversieproject van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te voldoen.

6.4.4.3 Coördinatieplatform voor de controleoperaties

Het conversieproject gaat gepaard met bepaalde problemen die we moeten aanpakken. Men moet er onder meer in slagen de bekommernissen van de gebruikers te verzoenen met die van de erkende technici die aan hun installaties zullen werken.

Eenzijds moeten, zoals hierboven vermeld, de Brusselse gebruikers worden beschermd, want als ze aan hun lot worden overgelaten in de markt van de installateurs en de controleurs bestaat het risico dat ze met aanzienlijke problemen worden geconfronteerd als gevolg van het conversieproject.

Anderzijds zijn de installateurs en de controleurs momenteel al overbelast. Hun orderboekjes zijn gevuld en in de huidige omstandigheden beschikken ze niet over onvoldoende medewerkers om aan de bijkomende aanvragen te voldoen. Bovendien zullen ze geen personeel aanwerven als ze niet zeker zijn dat ze voldoende werk zullen hebben en tijdig voor hun prestaties zullen worden betaald.

Door een coördinatieplatform te organiseren voor de controles van de installaties van de klanten kunnen we invloed uitoefenen op het verloop en het ritme van deze operaties bepalen, door ze aan de conversieplanning van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te koppelen. Maar om dat te realiseren moet het platform zowel voor de gebruikers als voor de technici interessant zijn.

Vanuit organisatorisch oogpunt en om een antwoord te bieden op de hierboven beschreven problemen, zal dit platform de volgende kenmerken hebben:

- Beheer door SIBELGA, om de aanvragen van de Brusselse gebruikers te centraliseren en de agenda van de technici beter te organiseren om deze aanvragen te beantwoorden in functie van de plaats waar de gebruiker zich bevindt, rekening houdend met de planning. Dit laat toe het personeelsbeheer te rationaliseren en te vermijden dat klanten die later worden omgeschakeld de aandacht trekken van de technici die zich zouden moeten bekommeren om de klanten die volgens de planning veel vroeger zouden worden omgeschakeld;
- De inschrijving op het platform zou op vrijwillige basis gebeuren, zowel voor de technici als voor de gebruikers;
- Eén prijs, volgens het type controle, en voordelig ten opzichte van de gebruikelijke marktprijzen die de gebruikers worden aangeboden. Dit zal de gebruikers ertoe aanzetten gebruik te maken van het platform en bijgevolg de technici een aanzienlijk volume werk garanderen;
- Voorafbetaling van de controles door de gebruikers zodat de technici een betalingsgarantie krijgen voor de uitgevoerde prestaties. Dit zal de technici geruststellen en interesseren, vooral als het volume eveneens wordt verhoogd door de stimulansen die de gebruikers worden geboden wanneer ze zich inschrijven op het platform;
- Het platform zal voornamelijk bestaan uit IT-tools zodat de gehele administratieve werklust van een behandeling op papier wordt vermeden. Het platform zal de gebruikers toelaten zich online in te schrijven, mee te delen wat ze nodig hebben en een afspraak te maken, volledig elektronisch. Het platform zal het ook mogelijk maken de attesten van de uitvoering van de werken en de bijbehorende facturen die de technici moeten versturen op te halen. En het platform zal het eveneens mogelijk maken de SST- of specifieke attesten op te halen om van financiële steun te genieten. Door een koppeling met andere databanken zal dit platform SIBELGA dus in staat stellen de gebruikers voor wie de attesten ontbreken, te identificeren en opnieuw contact met hen op te nemen vóór de effectieve conversie van hun zone;
- Het platform zal dienen om op middellange en lange termijn het kadaster van de apparaten en installaties op gas in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest samen te stellen.

6.5 Samenvatting

In dit advies beveelt BRUGEL de gewestelijke overheden concrete acties aan voor de omkadering van het luik betreffende de binneninstallaties van de Brusselse gebruikers van het gasconversieproject. BRUGEL stelt voor deze maatregelen te financieren via de distributietarieven en gebruik te maken van de tariefsaldi en de spreiding over 5 jaar om het gewicht van de conversie in de factuur van de Brusselse eindklanten te verlichten.

BRUGEL adviseert meer bepaald:

- SIBELGA aan te stellen als coördinator van het conversieproject en operator voor de steun aan kwetsbare klanten, met toekenning van de vereiste financiële middelen om deze rollen te vervullen. Die aanstelling omvat ook de opdracht om de gebruikers van het Brusselse gasdistributienet intensief te informeren en te sensibiliseren;
- SIBELGA de opdracht toe te vertrouwen de netgebruikers en de erkende technici organisatorisch te ondersteunen, door het 'web based' coördinatieplatform voor de controles van het gedeelte vóór de meter te installeren en te beheren;
- het wettelijk kader aan te passen om de eigenaar, verhuurder of bewoner aan te duiden als verantwoordelijke om zijn binneninstallaties/apparaten te laten controleren en, eventueel, de vereiste aanpassingen te laten uitvoeren. Die bepaling zou moeten worden aangevuld met de mogelijkheid voor de huurder om de huur op te schorten, in te definiëren welbepaalde omstandigheden, wanneer de eigenaar zijn verantwoordelijkheden in het kader van de conversie niet adequaat opneemt. Tegelijk zou de huurder verantwoordelijk zijn voor het laten controleren en eventueel aanpassen van zijn installaties/apparaten;
- de kwetsbare eigenaars-bewoners financiële steun te verlenen die zal worden toegekend op basis van het SST-statuut of op basis van objectieve criteria in verband met het inkomen van de gezinnen, geval per geval geanalyseerd door SIBELGA. Het budget voor deze steun zou worden vergaard via de tarieven, met een geraamde enveloppe van 50 miljoen euro;
- het wettelijk kader aan te passen om de EPB-reglementering te verruimen en er het volgende in op te nemen
 - (1) de controle van de veiligheid van de gastoevoer,
 - (2) de andere gedecentraliseerde apparaten,
 - (3) een erkenning voor de technici die interventies uitvoeren op de andere types apparaten.Bovendien wordt voorgesteld ervoor te zorgen dat de sector de beperking op het CERGA-label opheft om de betrokken technici toe te laten de door derden geplaatste installaties te certificeren;
- het voorgestelde proces in 5 fasen te volgen en dat voorziet om, in geval van een ernstig en onmiddellijk gevaar, ofwel de verzegeling aan te brengen om de installatie/het apparaat te isoleren als dat mogelijk is, ofwel het aansluitingspunt af te sluiten als het onmogelijk is de installatie/het apparaat te isoleren.

7 Conclusies

In overeenstemming met zijn adviesopdracht voor de gewestelijke overheden stelt BRUGEL in dit advies zijn visie voor een geïntegreerde behandeling van de conversieproblematiek voor. De uitdagingen van deze problematiek hebben voornamelijk betrekking op de bevoorradingszekerheid en, rekening houdend met de onzekerheden betreffende de staat van het park apparaten op gas, de veiligheid van de Brusselse gebruikers.

De bevoorradingszekerheid wordt bedreigd door het feit dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest uitsluitend wordt bevoorrad met arm gas dat uit Nederland worden ingevoerd en dat Nederland heeft beslist de export tegen 2030 stop te zetten, na een geleidelijke vermindering vanaf 2024. Dit plan om de export te verminderen zou ook kunnen worden vervroegd als de exploitatie van de gasvelden in Nederland aardbevingen blijft veroorzaken. De sector lijkt unaniem voorstander te zijn van de conversie van de netten arm gas om de bevoorrading van de gebruikers te verzekeren met rijk gas. In het kader van zijn opdrachten inzake de follow-up en de analyse van de investeringsplannen van SIBELGA is BRUGEL gerustgesteld over het niveau van voorbereiding, ook organisatorisch, van SIBELGA om de indicatieve planning van het conversieproject te respecteren.

Deze conversie van de gasnetten zou bovendien betekenen dat de binneninstallaties van de gebruikers die niet compatibel zijn met de twee gastypes (arm en rijk) moeten worden aangepast, zoals de reglementering in dit domein voorziet (de apparaten bestemd voor de Belgische markt en geïnstalleerd na 1978 zouden met de twee types gas moeten werken). Moeten we, rekening houdend met de onzekerheden inzake de conformiteit met de veiligheidsvereisten en de compatibiliteit van de apparaten met rijk gas, een voorafgaande controle van deze installaties eisen vóór de conversie van de netten? Indien JA, moeten we dan, rekening houdend met de omvang van deze operatie en het risico dat wie deze controle niet laat uitvoeren zou worden afgesloten, begeleidende maatregelen voorzien, met name voor de kwetsbare klanten, die deze risico's zouden verminderen en het gecontroleerde beheer van de gehele operatie en de naleving van de planning zouden garanderen? Dit advies draagt bij aan het zoeken naar antwoordelementen op deze vragen.

Om dat te realiseren, heeft BRUGEL zich aan een lange denkoefening gewijd, ondersteund door gerichte studies en frequent overleg met de betrokken actoren. De staat van deze denkoefening werd herhaaldelijk besproken in de adviezen op eigen initiatief van BRUGEL, de adviezen betreffende de investeringsplannen van SIBELGA, de programma's voor de openbare dienststopdrachten en de jaarlijkse activiteitenverslagen van BRUGEL.

In die context wordt de visie die BRUGEL in dit advies heeft ontwikkeld, vertaald naar meerdere concrete maatregelen om de Brusselse gebruikers een hoge graad van veiligheid te garanderen en een gerichte begeleiding die een hoge mate van gecontroleerd beheer van elke conversieoperatie mogelijk maakt, met naleving van de door de gasoperatoren aangekondigde planning.

De door BRUGEL ontwikkelde visie is ook pragmatisch gezien ze is gebaseerd op de belangrijkste maatregelen en programma's die momenteel worden voorbereid, met name door de Regering of door Leefmilieu Brussel. De in dit advies voorgestelde maatregelen hebben in de eerste plaats tot doel de specifieke programma's die zijn voorzien voor de conversie, te consolideren, met name de communicatiecampagne (de acties die van de gebruikers worden verwacht om hun veiligheid te garanderen beter verduidelijken) en de hulp aan kwetsbare personen (beter verduidelijken wie in aanmerking komt en hoe deze categorie gebruikers zal worden geholpen) en zijn gebaseerd op de structurele maatregelen (versterking van de EPB-reglementering en de wetgeving op de residentiële huurovereenkomsten) om er bepalingen in op te nemen die een hoge graad van veiligheid mogelijk maken voor de Brussels gebruikers. De financiering van de voorgestelde maatregelen werd eveneens

geanalyseerd vooraleer de distributietarieven voor te stellen als het efficiëntste en eenvoudigste systeem, gezien de omvang van het project en de beperkingen die de planning oplegt. Door gebruik te maken van de beschikbare tariefsaldi kan de steun aan de meest kwetsbare gasgebruikers worden gefinancierd zonder de energiefactuur van de andere gebruikers-bijdragers aanzienlijk te verhogen.

Om een hoge mate van gecontroleerd beheer van elke conversieoperatie te bekomen en het risico van afsluiting in geval van afwezigheid van controle of het niet oplossen van de vastgestelde non-conformiteiten sterk te verminderen, beveelt BRUGEL bovendien een geheel van juridische omkaderings- en operationele begeleidingsmaatregelen aan, met name:

- Het wettelijk kader aanpassen om de verplichting van de eigenaar van de installatie om de controleoperaties te laten uitvoeren en de elementaire veiligheidsvereisten voor de installaties na te leven en de modaliteiten voor de indeplaatsstelling van de nalatige eigenaar door zijn huurder, te verduidelijken. Het tijdelijke toepassingsdomein van deze bepalingen kan worden beperkt tot het einde van de gasconversieoperatie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- SIBELGA de verantwoordelijkheid toevertrouwen voor het beheer van het coördinatieplatform voor de controleoperaties en het verzamelen van de compatibiliteits- en conformiteitsattesten. Die rol van tussenpersoon van SIBELGA tussen de eigenaars van de installaties en de in dit advies aangeduide bevoegde organismen voor de controle, heeft tot doel deze organismen te garanderen dat de controleoperaties worden betaald, hen ertoe aan te zetten de behoefte aan gekwalificeerd personeel in te vullen en zich op de prioritaire zones van het net te concentreren volgens de weerhouden planning. Dit platform zou de eigenaars van de installaties ook één prijs moeten garanderen, onafhankelijk van de globale vraag naar controles of de specifieke locaties van de te controleren installaties. Om dat te realiseren zal de eigenaar van de installaties zijn controle vooraf moeten betalen, vooraleer SIBELGA de betaling vrijgeeft ten voordele van de installateur, die het controleattest verstuurt via een webinterface die SIBELGA zal ontwikkelen en beheren.

BRUGEL is van mening dat al deze maatregelen, als ze worden geïmplementeerd, zouden moeten bijdragen tot het verzekeren van een hoge graad van veiligheid voor de Brusselse gebruikers, in het bijzonder de kwetsbare verbruikers. Met dit advies wil BRUGEL bijdragen aan het identificeren van de beste behandeling van de conversieproblematiek, rekening houdend met de technische, operationele, financiële en gezondheidsaspecten en de risico's in verband met de staat van de gasinstallaties in het Brusselse vastgoedpark.

* *

*

8 Bijlagen:

1. Verslag van de luiken 1 en 2 van de studie betreffende de sociaaleconomische impact van de conversie op het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;
2. Verslag van luik 3 van de studie betreffende de sociaaleconomische impact van de conversie op het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.